

Inwonersraadpleging over hoogwaterbescherming Brabant-Oost

Onderzoeksrapport

POPULYTICS

What would you do?

Colofon

Dit onderzoek is uitgevoerd door Populytics, in opdracht van het waterschap Aa en Maas, waterschap De Dommel en de Deltacommissaris.

Auteurs

Toke van Telgen (Toke@populytics.nl)
Charlotte Spit
Tom Geijssen
Niek Mouter

Datum

4 juni 2025

Status

Definitief

Contact

Populytics BV
Strawinskylaan 339
1077 XX, Amsterdam
info@populytics.nl

Managementsamenvatting

Aanleiding & methode

Aanleiding

De waterschappen Aa en Maas en De Dommel willen samen met gemeenten en de provincie Noord-Brabant het gebied Brabant-Oost beschermen tegen overstromingen. Hiervoor werken zij samen aan de Hoogwater Aanpak Brabant-Oost (HoWaBO). Er moeten keuzes gemaakt worden over welke oplossingen uitgevoerd gaan worden, hoe deze oplossingen eruit zien en wanneer ze uitgevoerd gaan worden. Om het perspectief van inwoners te betrekken bij het vormgeven van dit beleid, heeft Populytics een raadpleging uitgevoerd. Het doel van de raadpleging was om inzicht te krijgen in de zorgen, voorkeuren en waarden van inwoners van Brabant-Oost omtrent waterveiligheid in het gebied.

Methode

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de Participatieve Waarde Evaluatie methode (PWE). De kern van de PWE-methode is dat deelnemers als het ware op de stoel zitten van beleidsmakers: ze krijgen inzicht in de voor- en nadelen van de beschikbare opties en de beperkingen waar beleidsmakers rekening mee moeten houden. Op deze manier ervaren zij het dilemma waarmee een beleidsmaker geconfronteerd wordt, en kunnen zij een advies uitbrengen. In dit onderzoek deden ze dat door bij zes keuzeopties aan te geven of zij vonden dat de overheid er meer of minder rekening mee moest houden bij oplossingen voor waterveiligheid.

Deelnemers

2.182 inwoners van de provincie Noord-Brabant deden mee aan de raadpleging, zowel vanuit gebieden met hogere kans op hoogwater als uit gebieden waar die kans lager is. Het grootste deel van de deelnemers heeft nooit te maken gehad met problemen door water en maakt zich niet veel zorgen over de waterveiligheid. Na het invullen van de raadpleging gaven de meeste deelnemers aan positief te zijn over het onderzoek: gemiddeld geven ze een rapportcijfer van 7,4.

Kader 1. Toelichting op de keuzesituatie

De overheid wil ons beschermen tegen overstromingen. Waar moet de overheid vooral rekening mee houden bij het maken van keuzes?

Zet de schuifjes naar rechts of links als u vindt dat de overheid ergens meer of minder rekening mee moet houden. Ieder schuifje kan twee stappen naar rechts of links. Klik op de i-knop voor meer informatie.

i Zo veel mogelijk rekening houden met landbouw

Veel minder

Veel meer

i Den Bosch en omgeving zo snel mogelijk veiliger maken

Veel minder

Veel meer

i Zo veel mogelijk rekening houden met recreatie en landschap

Veel minder

Veel meer

i Elke gemeente helpt om iedereen in het gebied goed te beschermen tegen te veel water

Veel minder

Veel meer

i Zo veel mogelijk rekening houden met natuur en biodiversiteit

Veel minder

Veel meer

i Zo veel mogelijk rekening houden met plekken voor nieuwe woningen

Veel minder

Veel meer

Kosten

1 De oplossingen voor water kosten hetzelfde of minder dan nu.

Ruimte

1 Er is genoeg ruimte voor water als er heel veel regen valt.

Waterveiligheid in de toekomst

1 Na 2050 zijn we goed beschermd tegen water.

Feedback

Deelnemers konden voor zes opties aangeven of ze vonden dat de overheid er meer of minder rekening mee moet houden als zij aan de slag gaat met oplossingen voor waterveiligheid. Bij ieder schuifje werd in beeld gebracht wat het effect is van de keuze op de kosten, de ruimte voor waterveiligheid en de waterveiligheid in de toekomst. Als de keuze leidde tot te hoge kosten voor de overheid of te weinig ruimte voor water, kon de deelnemer niet door naar het volgende scherm. Dan moest eerst het advies worden aangepast.

Samen zorgen dat ‘s-Hertogenbosch en omgeving zo snel mogelijk veilig zijn tegen hoogwater

Veiligheid, snelheid en samenwerking krijgen prioriteit

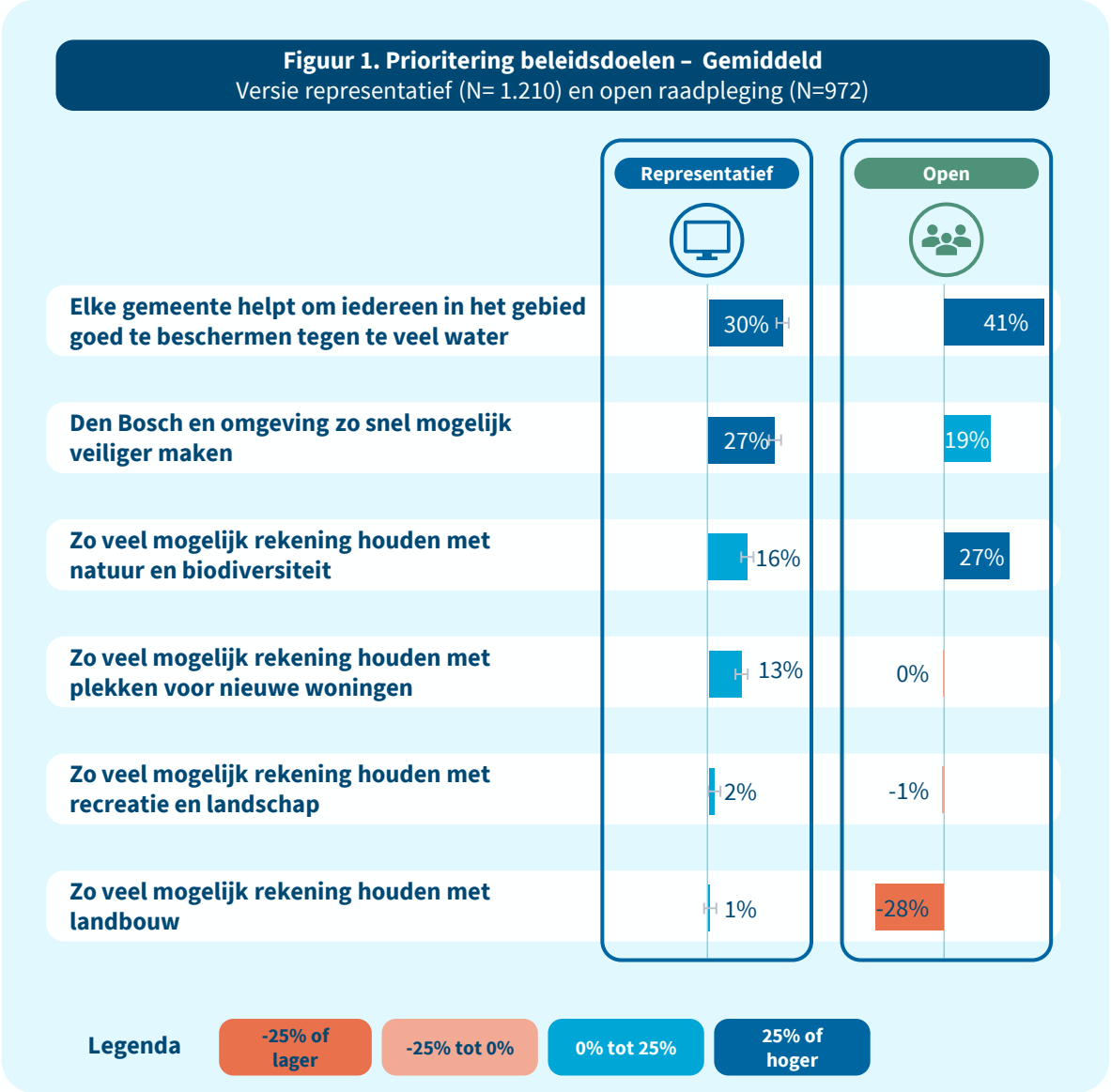
Figuur 1 laat zien dat inwoners van Noord-Brabant prioriteit geven aan het beter beschermen van ‘s-Hertogenbosch en omgeving tegen hoogwater. Ze vinden het gemiddeld belangrijk dat iedere gemeente (boven- en benedenstrooms) bijdraagt aan oplossingen voor waterveiligheid. De wateropgave wordt door deelnemers gezien als een gezamenlijke opgave, die geen grenzen kent. Daarom moet er samengewerkt worden. Daarnaast is er wel een (kleinere) groep inwoners die liever niet meebetaalt aan oplossingen voor een andere gemeente of zich zorgen maakt dat gemeenten het niet kunnen betalen om mee te doen.

Het veiliger maken van het gebied gebeurt volgens deelnemers het liefst zo snel mogelijk. Ondanks dat ook uit het onderzoek blijkt dat de meeste inwoners zich weinig tot geen zorgen maken over waterveiligheid, vinden ze dit gemiddeld toch belangrijker dan rekening houden met andere ruimtelijke opgaven. Inwoners die de snelheid minder belangrijk vinden, zien vooral risico’s van té snel gaan. Zij roepen op om een goede aanpak te borgen.

Meer prioriteit aan natuur en woningbouw, minder aan recreatie en landbouw

Als het gaat over het effect van de oplossingen, geven inwoners gemiddeld meer prioriteit aan ‘natuur en biodiversiteit’ en ‘nieuwe woningen’, dan aan ‘recreatie en landschap’ en ‘landbouw’. Argumenten hiervoor zijn dat de natuur al onder druk staat en behouden moet blijven omdat het goed is voor de (mentale) gezondheid. Voor woningbouw zien inwoners kansen om te kijken naar andere oplossingen of locaties. Zowel landbouw als recreatie worden (gemiddeld) gezien als onderdeel van de oplossing bij hoogwater, niet iets dat zou moeten wijken voor waterveiligheid.

Uit [een verdiepende analyse](#) blijkt dat er twee subgroepen te onderscheiden zijn die specifiekere voorkeuren hebben. Zo is er een groep (17%) die de nadruk legt op het prioriteren van nieuwe woningen, ten koste van natuur, recreatie en landbouw. En een groep (16%) die juist het natuurbelang sterk prioriteert, ten koste van plekken voor woningen. We zien geen duidelijke groep die landbouw juist sterk prioriteert.

De motivaties van inwoners laten zien waarom ze veel of weinig rekening willen houden met een beleidsdoel

Na het aangeven van prioriteiten, konden deelnemers hun keuzes uitleggen. Daarin is te zien dat deelnemers verschillende motivaties hebben. Als het gaat over de bijdrage van iedere gemeente, zijn er enerzijds deelnemers die vinden dat het watervraagstuk een regionaal probleem is en dus een gezamenlijke aanpak vraagt. Tegelijkertijd zijn er deelnemers die vinden dat iedere gemeente voor zichzelf moet zorgen.

Als het gaat over sneller veiliger zijn tegen water, zien we dat het merendeel van de deelnemers de noodzaak ziet om bebouwde gebieden veilig te houden. Degenen die de snelheid minder prioriteit geven, zijn over het algemeen niet tégen de veiligheid verbeteren, maar vinden dat het niet ‘zo snel mogelijk’ hoeft.

Ook bij de opties omtrent ‘natuur en biodiversiteit’ en ‘nieuwe plekken voor woningen’, hebben deelnemers het vaak over veiligheid. Deelnemers die de natuur prioriteren, wijzen op het belang van natuur voor de mens, maar ook de rol van natuur bij waterveiligheid. Degenen die hier weinig rekening mee willen houden, geven vaak aan dat (veiligheid voor) de mens belangrijker is dan de natuur. En zowel deelnemers die veel als weinig rekening willen houden met plekken voor nieuwe woningen, benoemen dat het altijd belangrijk is dat woningen op veilige locaties staan.

De opties over zo veel mogelijk rekening houden met ‘recreatie en landschap’ en met ‘landbouw’, krijgen gemiddeld gezien de laagste prioriteit. Deelnemers vinden veelal waterveiligheid belangrijker dan recreatie en landschap. Volgens deze groep zijn er andere mogelijkheden voor recreëren. Deelnemers die meer prioriteit geven, vinden dat landbouw en agrariërs belangrijk zijn; voor de voedselvoorziening, maar ook voor andere nuttige functies, zoals land dat onderwater gezet kan worden en machines om hulp te kunnen bieden in geval van overstromingen. Deelnemers die weinig rekening willen houden met landbouw, menen dat Nederland makkelijk met minder landbouw toe kan.

Figuur 2. Reacties van deelnemers over het geven van veel of weinig prioritering aan de beleidsdoelen

Versie representatief (N= 1.210) en open raadpleging (N=972)

“Samen veel sterker i.p.v. ieder voor zich.”
[Elke gemeente helpt]

“Niet de verantwoordelijkheid van de gemeenten maar van het waterschap.”
[Elke gemeente helpt]

“Alle gebruikers (mens en dier) van Den Bosch hebben recht op een veilige omgeving.”
[Zo snel mogelijk veiliger]

“Haastige spoed is zelden goed. Lange termijn eerst.”
[Zo snel mogelijk veiliger]

“Natuur en biodiversiteit zijn voordeliger voor kwaliteit van leven en dragen bij aan waterberging.”
[Natuur en biodiversiteit]

“Helaas dienen er keuzes gemaakt te worden. Binnen deze keuzes dient een zo optimaal mogelijke balans van belangen gevonden te worden waarbij veiligheid van bewoners voorop staat.”
[Natuur en biodiversiteit]

“Het water moet ergens heen, alles volbouwen heeft een averechts effect en zorgt voor hogere kosten.”
[Nieuwe woningen]

“Woningnood oplossen.” [Nieuwe woningen]

“Recreatie en landschap zijn wel belangrijk, maar volgend. Ze moeten zich aanpassen.”
[Recreatie en Landschap]

“We moeten toch ook eten.”
[Landbouw]

Legenda

Minder prioriteit

Meer prioriteit

Liever hogere kosten dan risico lopen op overstromingen

Inwoners zijn bereid te investeren in waterveiligheid

Bij het maken van keuzes, zagen deelnemers wat de effecten waren. Dit werd laten zien met de metertjes die hiernaast getoond worden. Driekwart van de deelnemers gaf een advies dat meer geld zal kosten dan dat er nu uitgegeven wordt aan waterveiligheid. Ook maken veel deelnemers keuzes die ertoe leiden dat de kans groter is dat we na 2050 goed beschermd zijn tegen water. Bovendien koos, in een vervolgvraag die ging over de mate waarin inwoners risico mogen lopen op een overstroming, de meerderheid van de deelnemers voor een aanpak om overstromingen te voorkomen (zie Figuur 4). Ondanks de extra kosten en ruimte die dit kost. We kunnen concluderen dat inwoners gemiddeld gezien waterveiligheid boven kosten verkiezen.

Meer overeenkomsten dan verschillen

Bij zowel de algemene keuzesituatie als de verdiepende vragen, zijn er weinig verschillen te zien tussen deelnemers. Zo zijn er nauwelijks verschillen in deelnemers die in Brabant-Oost wonen of daarbuiten. Ook zijn gender, opleidingsniveau en leeftijd niet van groot belang bij de voorkeuren. Daarnaast zit er geen verschil in uitkomsten voor deelnemers die in een landelijke of stedelijke omgeving wonen. Voor de uitvoering betekent dit dat rekening gehouden dient te worden met groepen met verschillende voorkeuren. Alleen is er niet een locatie of demografisch kenmerk te benoemen waarop die groepen onderscheiden kunnen worden.

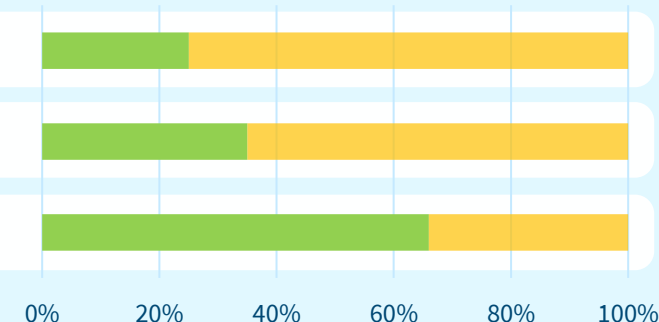

Figuur 3. Effecten van de keuzes die deelnemers maken
Versie representatief (N= 1.210)

De oplossingen voor water kosten hetzelfde of minder dan nu.

Er is genoeg ruimte voor water als er heel veel regen valt.

Na 2050 zijn we goed beschermd tegen water.

Legenda*

Meter in het groene gebied

Meter in het oranje gebied

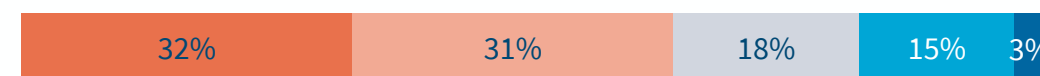
*In het geval dat de meters over kosten en/of ruimte in het rood stonden, kon een deelnemer niet door met de raadpleging. Vandaar dat de optie 'meter in het rode gebied' niet voorkomt in het overzicht.

Figuur 4. "Hoe groot mag het risico op een overstroming zijn?"

Versie representatief (N= 1.210)

Aanpak 1: De overheid geeft veel geld uit aan oplossingen om overstromingen te voorkomen.

Aanpak 2: We accepteren dat de kans op overstromingen in Den Bosch en omgeving groter wordt dan nu.

Legenda

Aanpak 1 is de beste

Aanpak 1 is iets beter

Beide even goed

Aanpak 2 is iets beter

Aanpak 2 is de beste

Aandachtspunten uit de raadpleging voor beleid

Binnen HoWaBO wordt gewerkt aan 11 ‘bouwstenen’ (oplossingen) om ‘s-Hertogenbosch en omgeving te beschermen tegen hoogwater. De raadpleging schrijft niet voor hoe dit moet gebeuren, maar geeft een overzicht van voorkeuren, zorgen en aandachtspunten die inwoners hierbij hebben. Deze voorkeuren, zorgen en aandachtspunten gaan onder andere over de thema’s waarop de bouwstenen onderzocht worden in de planMER. Onderstaande tabel geeft een overzicht van aandachtspunten die gerelateerd zijn aan deze thema’s.

Thema in PlanMER	Beschrijving in de NRD*	Aandachtspunten vanuit raadpleging
Hoogwaterbescherming	De mate van bescherming nu en in de toekomst, realisatiesnelheid, beheer en stuurbaarheid	Inwoners van Noord-Brabant vinden waterveiligheid belangrijk. Zowel op de korte termijn als op de langere termijn (na 2050).
Kosten	Investerings-, exploitatie- en kosten voor inzet	Het merendeel van inwoners verkiest waterveiligheid boven kosten en vindt het belangrijk dat alle gemeenten bijdragen aan de oplossing.
Natuur	Effect op Natura2000, NNB, beschermde soorten en overige natuur	Veel inwoners vinden dat er meer rekening gehouden moet worden met effecten op natuur dan effecten op recreatie en landschap of op landbouw. Dit thema weegt daarmee zwaarder dan enkele waarden onder ‘ruimtelijke kwaliteit’.
Ruimtelijke kwaliteit (belevingswaarde)	Effect op landschappelijke (recreatieve) belevingswaarde	Hoewel inwoners het belang van recreatie zien, vinden zij dit minder belangrijk dan de effecten op natuur of waterveiligheid in algemene zin. Zij zien hier alternatieven voor (zoals recreatie op andere locaties of andere manieren).
Ruimtelijke kwaliteit (gebruikswaarde)	Effect op wonen, werken en landbouw	Veel inwoners vinden het belangrijker om rekening te houden met wonen dan met landbouw. Veel deelnemers wijzen op kansen om opgaven te combineren met water(berging).

*Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Inhoudsopgave

- 1 **Aanleiding & Opzet**
Wat was de aanleiding voor deze raadpleging?
Hoe zag het onderzoek er globaal uit?
- 2 **Respondenten**
Wie hebben er meegedaan aan de raadpleging?
- 3 **Over waterveiligheid**
Welke van de zes beleidsdoelen geven inwoners prioriteit? En waarom?
- 4 **Overige vragen**
Hoeveel risico mag de overheid nemen?
En hoe denken deelnemers over de kosten voor waterveiligheid?
- 5 **Over de raadpleging**
Hoe hebben deelnemers de raadpleging ervaren?
Welk rapportcijfer geven zij?
- 6 **Bijlagen: Verdieping & Methodologie**
Verdieping met aanvullende figuren
Methodologische verantwoording

1

Aanleiding & Opzet

- Wat was de aanleiding voor deze raadpleging?
- Hoe zag het onderzoek er globaal uit?

1

Aanleiding & Opzet

2

Respondenten

3

Over waterveiligheid

4

Overige vragen

5

Over de raadpleging

6

Bijlagen: Verdieping &
Methodologie

De overheid wil met inwoners nadenken over waterveiligheid in Brabant-Oost

Over de aanleiding en hoofdvraag

- **Aanleiding.** De kans op overstromingen neemt de komende jaren toe door klimaatverandering. Zo ook in Brabant-Oost. De waterschappen Aa en Maas en De Dommel willen samen met gemeenten en provincie het gebied Brabant-Oost beschermen tegen overstromingen. Hiervoor werken zij samen aan het programma Hoogwater Aanpak Brabant-Oost (HoWaBO). Binnen dit programma maken zij keuzes over welke oplossingen genomen gaan worden, hoe deze oplossingen eruit zien en wanneer ze uitgevoerd worden om ervoor te zorgen dat het veilig is als er veel water valt.
- **Participatie.** Om het perspectief van inwoners te betrekken bij het vormgeven van dit beleid, heeft Populytics een raadpleging uitgevoerd in opdracht van de waterschappen en de Deltacommissaris. Deze raadpleging volgt de Participatieve Waarde Evaluatie (PWE)-methode.
- **Doel en hoofdvraag.** Het doel van de raadpleging was inzicht te krijgen in de zorgen, voorkeuren en waarden van inwoners van Brabant-Oost omtrent waterveiligheid in het gebied. Dit hebben we vertaald naar de kernvraag:
 - Als de overheid aan de slag gaat met de oplossing voor waterveiligheid, waar moet zij dan rekening mee houden?

Over de methode PWE

- **Wetenschappelijk gevalideerd.** De Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) is een participatiemethode die overheden vaak inzetten om mensen te betrekken bij beslissingen waar zij effect van ervaren. De methode is ontwikkeld en gevalideerd door wetenschappers, onder andere van de TU Delft. En wordt uitgevoerd door Populytics.
- **Op de stoel van.** De essentie van een PWE-raadpleging is om deelnemers in een online omgeving ongeveer 20 minuten op de stoel van een beleidsmaker of politicus te zetten, in dit geval van de overheden die werken aan HoWaBO. Deelnemers krijgen een zogeheten *keuzetaak* te zien. Deze keuzetaak bootst de situatie van beleidsmakers na die bezig zijn met het vormen en uitvoeren van oplossingen voor hoogwaterbescherming. Deelnemers zien realistische beleidsopties die de beleidsmakers overwegen en ze zien dat er beperkingen zijn. Zij ervaren zodoende dezelfde keuze. Wat adviseren ze vervolgens als zij in de schoenen van een beleidsmaker staan? Deelnemers kunnen hun advies motiveren.
- **Uitkomst.** Door mee te doen aan een PWE-raadpleging begrijpen deelnemers beter de complexiteit van de beleidskeuze. In deze PWE-raadpleging ervoer 58% van de deelnemers van het panel dat door mee te doen zij hebben geleerd over de keuzes die de overheid moet maken over dit thema. Ook stellen de resultaten beleidsmakers in staat om hun keuzes beter aan te laten sluiten op voorkeuren, waarden en zorgen van deelnemers.

2.182 inwoners deden mee aan een van de twee versies van de raadpleging

Twee kernwaarden van een goed participatietraject zijn dat 1) de groep die deelneemt een representatieve afspiegeling is van de gehele samenleving en 2) dat iedereen die dat wil mee kan doen. Om beide doelen te halen, hebben we de raadpleging zowel met een panel gedaan (representatieve versie), als met een open raadpleging (open versie).

Representatief

- Er hebben tussen 6 februari en 10 maart 2025 **1.210 mensen** meegedaan aan de raadpleging via een panelbureau.
- Om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de provincie Noord-Brabant als geheel, hebben we herweging toegepast door middel van multiplicatief wegen (*raking*). Meer informatie is te vinden in de [Methodologie en verantwoording](#).
- In de hoofdresultaten laten we voornamelijk de resultaten van de representatieve raadpleging zien. De conclusies die we op basis van deze resultaten trekken zijn representatief voor de provincie Noord-Brabant op de kenmerken leeftijd, geslacht en opleidingstype.

Open

- Er hebben tussen 6 februari en 10 maart 2025 **972 mensen** deelgenomen aan de open raadpleging.
- De open raadpleging is per definitie niet representatief. Een open raadpleging trekt typisch gezien meer deelnemers met een uitgesproken mening en/of een expliciet belang/interesse bij het onderwerp. De open raadpleging heeft twee doelen: 1) Iedereen die advies wil geven over dit thema de kans geven om dit te doen. Zo horen we de mening van iedereen die deze wil geven. 2) Deelnemers aan de open raadpleging geven aanvullende onderbouwingen bij hun keuzes en soms meer uitgebreid dan deelnemers die zijn uitgenodigd via het panelbureau. Dit geeft meer inzicht in de waarden die achter voorkeuren liggen.
- Omdat de open raadpleging niet representatief is, laten we in de hoofdresultaten voornamelijk de resultaten zien van de representatieve raadpleging. De andere resultaten van de open raadpleging zijn in de [verdieping](#) opgenomen.

2

Respondenten

- Wie hebben er meegedaan aan de raadpleging?

1

Aanleiding & Opzet

2

Respondenten

3

Over waterveiligheid

4

Overige vragen

5

Over de raadpleging

6

Bijlagen: Verdieping &
Methodologie

In totaal hebben 2.182 inwoners deelgenomen

Tabel 1. Samenstelling van de respondenten naar geslacht, leeftijd en opleidingsniveau

	Aandeel Noord-Brabant*	Representatief**	Open**
Geslacht		(N=1.210)	(N=972)
Vrouw	49,8%	55,9%	32,2%
Man	50,2%	44,1%	65,3%
Leeftijd			
16 - 24 jaar	13,9%	10,1%	1,7%
25 - 44 jaar	29,4%	36,0%	28,4%
45 - 64 jaar	31,7%	31,7%	41,4%
65 jaar en ouder	25,0%	22,1%	27,8%
Opleiding			
Praktisch	26,8%	17,9%	3,6%
Middelbaar	41,7%	38,2%	16,2%
Theoretisch	31,5%	44,0%	78,3%
Brabant-Oost			
Ja	11,5%	30,5%	63,0%
Nee	88,5%	69,5%	37,0%

- Er hebben 1.210 deelnemers via een online panel meegedaan. Daarnaast hebben 972 deelnemers aan de open versie meegedaan. Daarover staat meer in de [verdieping](#).
- Bij de representatieve raadpleging, zijn deelnemers tussen 16 en 24 jaar, deelnemers met een praktische opleiding en deelnemers niet uit Brabant-Oost ondervertegenwoordigd. Er is wat oververtegenwoordiging van deelnemers tussen de 25 en 44 jaar, theoretisch opgeleiden en deelnemers uit Brabant-Oost. In de open raadpleging is hetzelfde zichtbaar, maar dan nog sterker.
- In de raadpleging zijn alleen deelnemers meegenomen die in de provincie Noord-Brabant wonen. In de verzameling van (panel) respondenten lag de focus op Brabant-Oost: 31% van de deelnemers uit het panel komt daar vandaan, terwijl van alle inwoners van Noord-Brabant 12% uit Brabant-Oost komt.

	Representatief**	Open**
Gemeente	(N=1.210)***	(N=972)***
Boxtel	3,7% (45)	9,0% (87)
's Hertogenbosch	14,0% (170)	25,2% (245)
Heusden	5,1% (62)	9,2% (89)
St-Michielsgestel	2,0% (24)	10,5% (102)
Vught	2,2% (27)	5,8% (56)
Andere gemeente in Noord-Brabant	61,7% (747)	35,0% (340)
Onbekend	11,2% (135)	5,5% (53)

* Bron: CBS. Leeftijd als aandeel van de inwoners van 16 jaar en ouder.

** Totaal percentages kunnen afwijken van 100% door afronding, deelnemers die een vraag over hebben geslagen, of kozen voor 'Anders / Weet ik niet / Zeg ik liever niet'.

*** Tussen haken staat het aantal deelnemers (N) uitgesplitst naar gemeente.

3

Over waterveiligheid

3A

Ervaring en houding van inwoners

3B

Prioriteiten bij waterveiligheid

3C

Verschillende perspectieven

3D

Uitwerking van de zes beleidsdoelen

1

Aanleiding & Opzet

2

Respondenten

3

Over waterveiligheid

4

Overige vragen

5

Over de raadpleging

6

Bijlagen: Verdieping &
Methodologie

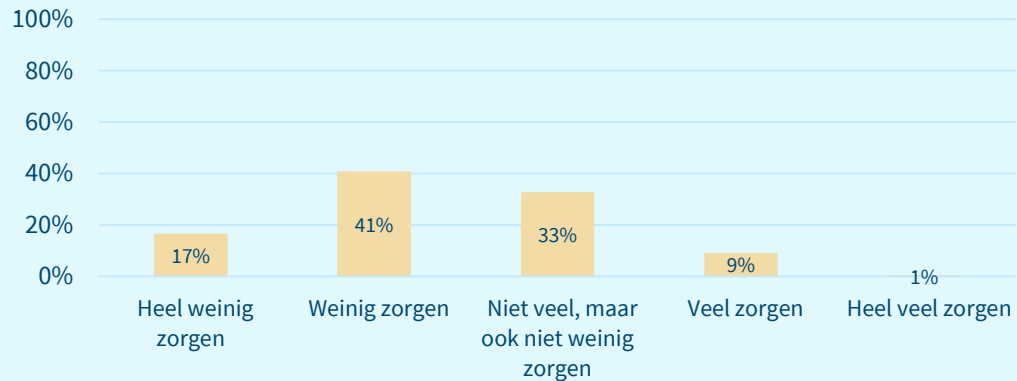
3A

Ervaring en houding van inwoners

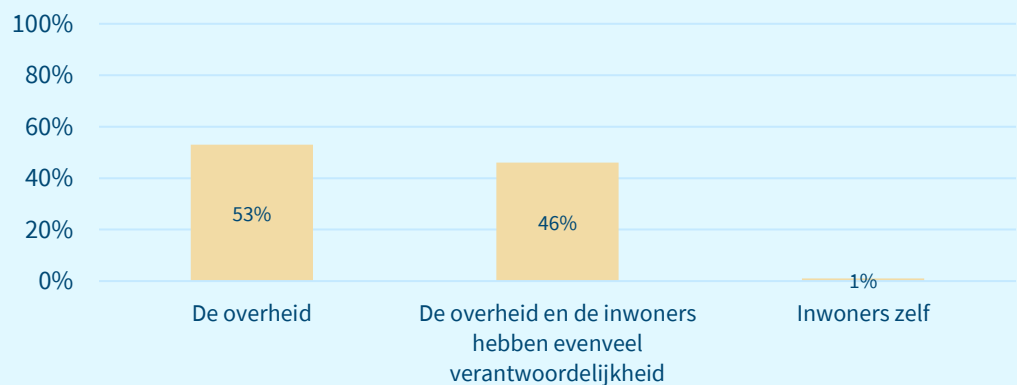
- Maken inwoners zich zorgen over waterveiligheid?
- Wie moet verantwoordelijk zijn voor wateroverlast?
- Hebben inwoners zelf ervaring met wateroverlast?

Figuur 5. “Hoeveel zorgen maakt u zich over de waterveiligheid?”
Versie representatief (N=1.210)

Figuur 6. “Wie moet zorgen dat we veilig zijn tegen overstromingen?”
Versie representatief (N=1.210)

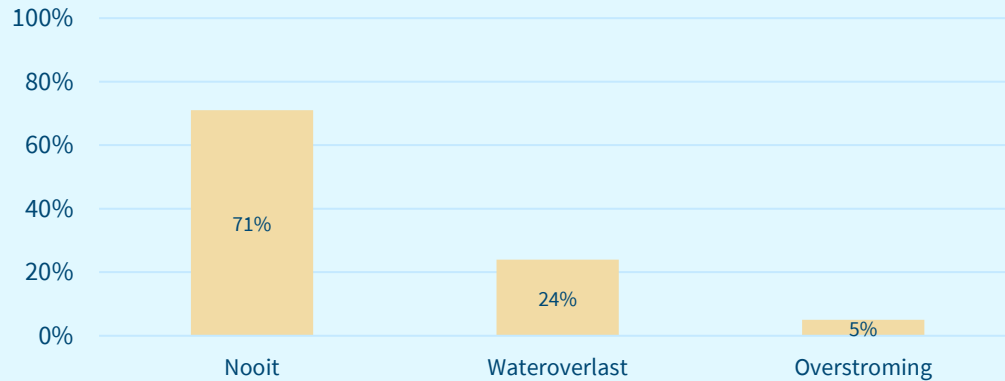
Hoe denken inwoners van Noord-Brabant over waterveiligheid?

- We hebben gevraagd aan deelnemers hoeveel zorgen ze zich maken over de waterveiligheid. De resultaten van de representatieve raadpleging zijn gepresenteerd in Figuur 5.
- 58% van de deelnemers maakt zich **(heel) weinig zorgen**. 33% van de deelnemers staat er **neutraal** in. Zij maken zich niet veel, maar ook niet weinig zorgen. Een aandeel van 10% maakt zich **(heel) veel zorgen**. In vergelijking met de open raadpleging, ligt het aandeel deelnemers dat zich (heel) veel zorgen maakt bij de representatieve versie lager.
- Ook hebben we deelnemers gevraagd bij wie volgens hun de verantwoordelijkheid ligt om te zorgen dat we veilig zijn tegen overstromingen. De uitkomsten van de representatieve raadpleging zijn weergegeven in Figuur 6.
- Meer dan de helft (53%) vindt dat de **overheid** hiervoor verantwoordelijk is. 46% van de deelnemers stelt dat de **overheid samen met inwoners** deze verantwoordelijkheid draagt. 1% meent dat **inwoners** verantwoordelijk zijn. In vergelijking met de open raadpleging, ligt het aandeel dat vindt dat de verantwoordelijkheid wordt gedragen door de overheid én de inwoners bij de representatieve versie lager.

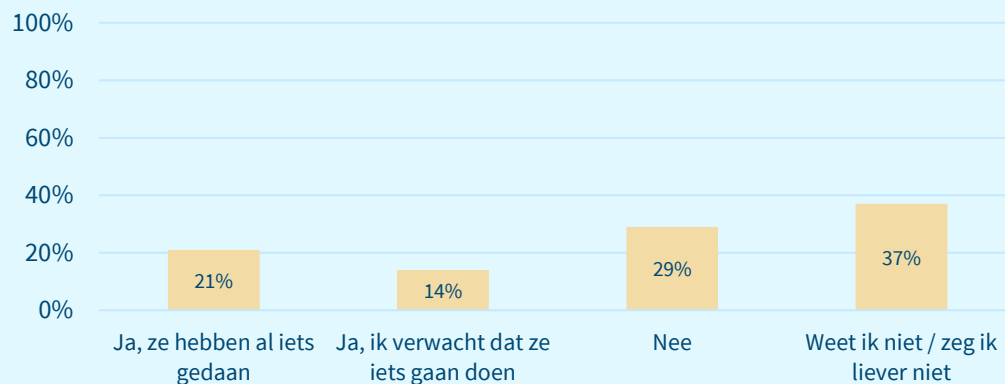
Uitwerking van de open versie

Figuur 7. “Heeft u zelf wel eens problemen gehad door water?”
Versie representatief (N=1.210)

Figuur 8. “Heeft de overheid in uw buurt iets gedaan om de inwoners veilig te houden bij overstromingen?”
Versie representatief (N=1.210)

Hoe denken inwoners van Noord-Brabant over waterveiligheid?

- We hebben deelnemers gevraagd of ze eens problemen hebben gehad door water. De resultaten van de representatieve raadpleging zijn gepresenteerd in Figuur 7.
- 71% van de deelnemers geeft aan **nooit** problemen door water gehad te hebben. 24% heeft wel eens 1 of meerdere keren **wateroverlast** gehad. Een aandeel van 5% heeft 1 of meerdere keren een **overstroming** gehad. In vergelijking met de open raadpleging, ligt het aandeel deelnemers dat nooit problemen heeft ervaren bij de representatieve versie hoger.
- Ook hebben we deelnemers gevraagd of de overheid in de buurt iets heeft gedaan om inwoners veilig te houden bij overstromingen. De uitkomsten zijn weergegeven in Figuur 8.
- 21% van de deelnemers geeft aan dat de overheid al **iets heeft gedaan**. 14% **verwacht** dat de overheid iets gaat doen. Volgens 29% van de deelnemers heeft de overheid **niks** gedaan in hun buurt om inwoners veilig te houden. Een meerderheid van 37% **weet het niet** of wil het niet aangeven. In vergelijking met de open raadpleging, ligt het aandeel dat meent dat de overheid in de buurt al iets heeft gedaan in de representatieve versie lager.

[Uitwerking van de open versie](#)

3B

Prioriteiten bij waterveiligheid

- Prioriteiten van de 'gemiddelde' inwoner van Noord-Brabant
- Verschillen en overeenkomsten in prioriteiten tussen representatieve en open raadpleging
- Verschillen en overeenkomsten in prioriteiten tussen inwoners uit Brabant-Oost en de rest van Noord-Brabant

Vooraf: Hoe de resultaten te lezen?

- Wat was de centrale onderzoeksvraag?
- Uitleg van de grafieken

De overheid wil inwoners beschermen tegen overstromingen. Waar moet de overheid vooral rekening mee houden bij het maken van keuzes?

- **Doel.** De PWE-keuzetaak in Kader 2 heeft als doel inzicht te krijgen in de waarden die deelnemers toekennen aan zes onderwerpen waar de overheid meer of minder rekening mee kan houden om inwoners te beschermen tegen overstromingen.
- **Keuzesituatie.** Deelnemers konden zes schuifjes verplaatsen. Hiermee adviseerden ze de overheden om ‘veel minder’ tot ‘veel meer’ rekening te houden met een beleidsdoel. Elke deelnemer kreeg de beleidsdoelen in een willekeurige volgorde te zien. In Kader 2 van boven naar beneden, zijn dat:
 - *Zo veel mogelijk rekening houden met landbouw;*
 - *Den Bosch en omgeving zo snel mogelijk veiliger maken;*
 - *Zo veel mogelijk rekening houden met recreatie en landschap;*
 - *Elke gemeente helpt om iedereen in het gebied goed te beschermen tegen te veel water;*
 - *Zo veel mogelijk rekening houden met natuur en biodiversiteit;*
 - *Zo veel mogelijk rekening houden met plekken voor nieuwe woningen.*
- **Beperkingen.** Als deelnemers een schuifje verplaatsten, dan zagen ze het effect op drie metertjes. Eén meter waarop het effect op de totale kosten zichtbaar werd, één meter die aangaf of er genoeg ruimte zou zijn voor waterveiligheid en één meter die een indicatie gaf van de zekerheid op waterveiligheid in de toekomst. De meters voor kosten en ruimte mochten niet in het rood staan, dan kon een deelnemer niet verder met de raadpleging.
- **Extra informatie.** Onder de roze informatieknoppen konden deelnemers aanvullende informatie lezen over ieder beleidsdoel.
- **Motivatie.** Deelnemers konden na het verzetten van de schuifjes hun keuzes toelichten.

Kader 2. De centrale ‘keuzekaart’ van de PWE-raadpleging

De overheid wil ons beschermen tegen overstromingen. Waar moet de overheid vooral rekening mee houden bij het maken van keuzes?

Zet de schuifjes naar rechts of links als u vindt dat de overheid ergens meer of minder rekening mee moet houden. Ieder schuifje kan twee stappen naar rechts of links. Klik op de i-knop voor meer informatie.

i Zo veel mogelijk rekening houden met landbouw

Veel minder

Veel meer

i Den Bosch en omgeving zo snel mogelijk veiliger maken

Veel minder

Veel meer

i Zo veel mogelijk rekening houden met recreatie en landschap

Veel minder

Veel meer

i Elke gemeente helpt om iedereen in het gebied goed te beschermen tegen te veel water

Veel minder

Veel meer

i Zo veel mogelijk rekening houden met natuur en biodiversiteit

Veel minder

Veel meer

i Zo veel mogelijk rekening houden met plekken voor nieuwe woningen

Veel minder

Veel meer

Kosten

1 De oplossingen voor water kosten hetzelfde of minder dan nu.

Ruimte

1 Er is genoeg ruimte voor water als er heel veel regen valt.

Waterveiligheid in de toekomst

1 Na 2050 zijn we goed beschermd tegen water.

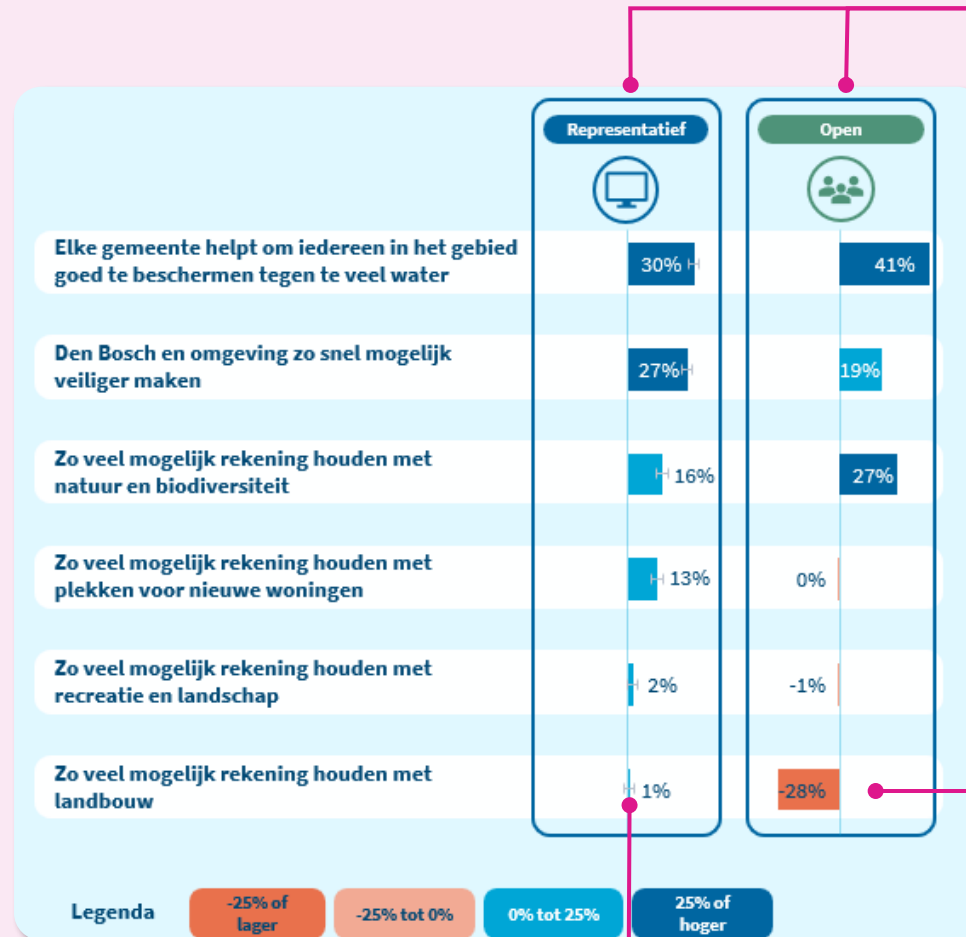
Feedback

Kader 3. Voorbeeld uitkomsten met uitleg

Betrouwbaarheidsinterval

- Resultaten op basis van een steekproef geven altijd een mate van onzekerheid. Als alle inwoners van de provincie Noord-Brabant mee zouden doen, dan bevinden de uitkomsten zich met 95% zekerheid in het waardebereik van dit (lichtblauwe) betrouwbaarheidsinterval. Als de waarde van een optie buiten het waardebereik van een andere optie valt, dan verschillen deze opties *significant*. In dit voorbeeld verschillen de bovenste twee opties niet significant van elkaar. De volgorde zou ook andersom kunnen zijn geweest als alle inwoners mee zouden doen. Deze twee verschillen wel significant van de derde en vierde optie.

Gemiddelden voor alle inwoners

- We presenteren eerst de resultaten voor *alle* deelnemers die hun mening hebben gegeven: de gemiddelde punten per optie. We laten de twee varianten zien: de representatieve en de open versie.
- Voor de verdere resultaten laten we met name die van de representatieve versie zien. Deze zeggen het meest over Noord-Brabant als geheel. Als resultaten uit de open versie komen, dan markeren we dat expliciet. Citaten van deelnemers kunnen uit beide versies komen.

Hoe de waardes te lezen?

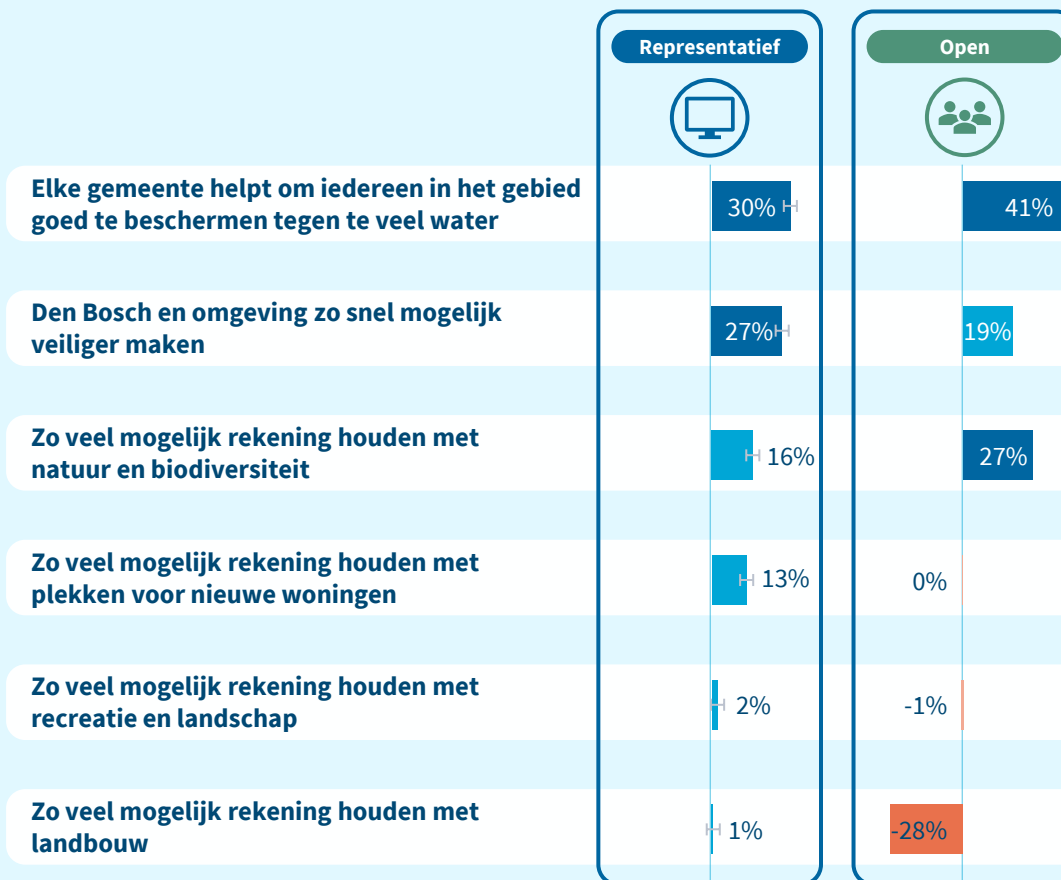
- Deelnemers konden met een schuifje aangeven of zij vonden dat er (veel) minder, evenveel, of (veel) meer ingezet moet worden op een optie.
- We vertalen deze adviezen naar percentages. Die kunnen waardes aannemen tussen de -100% (veel minder) en +100% (veel meer).
- We geven de gemiddelde percentages per groep weer.

Twee doelen krijgen prioriteit. En die prioriteiten worden breed gedeeld.

- Duidelijke prioriteit voor twee doelen in representatieve raadpleging.** Dat elke gemeente helpt om iedereen in het gebied goed te beschermen tegen te veel water, en Den Bosch en omgeving zo snel mogelijk veiliger maken, krijgen de hoogste prioriteit. De opties ‘zo veel mogelijk rekening houden met natuur en biodiversiteit’ en ‘met plekken voor nieuwe woningen’ krijgen gemiddeld enige prioriteit. Inwoners van Noord-Brabant geven gemiddeld geen extra prioriteit aan zo veel mogelijk rekening houden met recreatie en landschap en aan landbouw. Maar: deze doelen scoren nog steeds positief. De gemiddelde inwoner wil niet dat hier minder aandacht aan besteed wordt.
- Deelnemers uit de open raadpleging zijn extremer in hun voorkeuren.** De prioriteiten komen bijna overeen, behalve dat er in de open raadpleging meer prioriteit gegeven wordt aan natuur en biodiversiteit. Deze komt uit op de tweede plek qua prioritering. Ook scoren de beleidsdoelen extremer dan bij de representatieve versie.
- Top twee prioriteiten krijgen brede steun van inwoners van Noord-Brabant.** Dit is ongeacht hun woonomgeving, hun zorgen over waterveiligheid of hun perspectief op het vraagstuk. De andere doelen worden wel verschillend geprioriteerd: daar zien we verschillende perspectieven terugkomen. Kenmerken als leeftijd, gender en opleidingstype, leverden geen substantiële verschillen op in de prioritering.
 - Prioriteiten naar regio en woonomgeving → [pagina 25](#)
 - Prioriteiten naar zorgen klimaatverandering → [pagina 26](#)
 - Verschillende perspectieven → [vanaf pagina 27](#)
 - Overige uitsplitsingen in de bijlage → [vanaf pagina 51](#)

Figuur 9. Prioritering beleidsdoelen – Gemiddeld
 Versie representatief (N= 1.210) en open raadpleging (N=972)

Legenda

-25% of lager

-25% tot 0%

0% tot 25%

25% of hoger

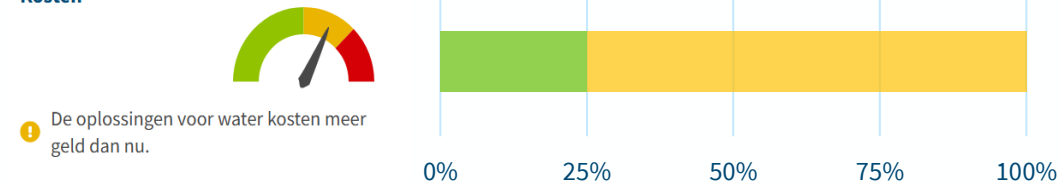

Meerderheid wil gegarandeerd waterveiligheid in de toekomst

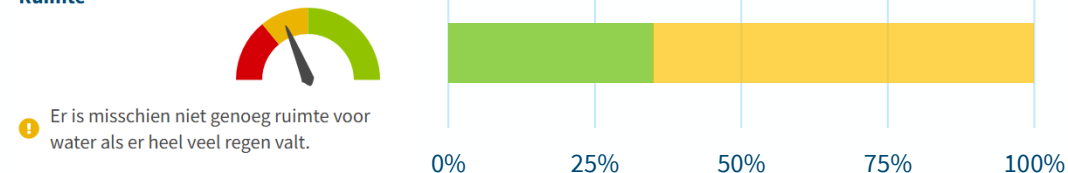
- Bij het geven van advies, zagen deelnemers de effecten van hun keuzes op de kosten, ruimte voor water en waterveiligheid na 2050. De grafiek hiernaast laat zien wat het gemiddelde effect is van de keuzes die deelnemers adviseren.
- **Inwoners zijn bereid te investeren in waterveiligheid.** Maatregelen voor bescherming tegen hoogwater kosten geld. 75% van de deelnemers gaf een advies dat meer geld zal kosten dan dat er nu uitgegeven wordt aan waterveiligheid. Deze deelnemers verkozen veiligheid boven kosten.
- **Inwoners adviseren een aanpak die misschien niet genoeg ruimte biedt voor water bij extreme regenval.** De verschillende opties nemen ruimte in beslag. Als je meer ruimte voor andere dingen gebruikt, blijft er minder ruimte over voor het opvangen van water. En dan is er misschien niet genoeg ruimte voor als er regen valt. 35% van de deelnemers geeft een advies dat ertoe leidt dat er genoeg ruimte is als er heel veel regen valt. 65% geeft een advies waarbij er misschien niet genoeg ruimte is.
- **Inwoners kiezen voor goede bescherming in de toekomst.** De maatregelen dragen bij aan waterveiligheid in de toekomst. Als we nu meer maatregelen invoeren, zijn we in de toekomst beter beschermd tegen water. De derde meter in de keuzetaak gaf aan hoe goed we na 2050 beschermd zijn tegen water. 65% van de deelnemers gaf een advies waarbij deze meter in het groen stond.

Figuur 10. Effecten van de keuzes die deelnemers maken
Versie representatief (N= 1.210)

Kosten

Ruimte

Waterveiligheid in de toekomst

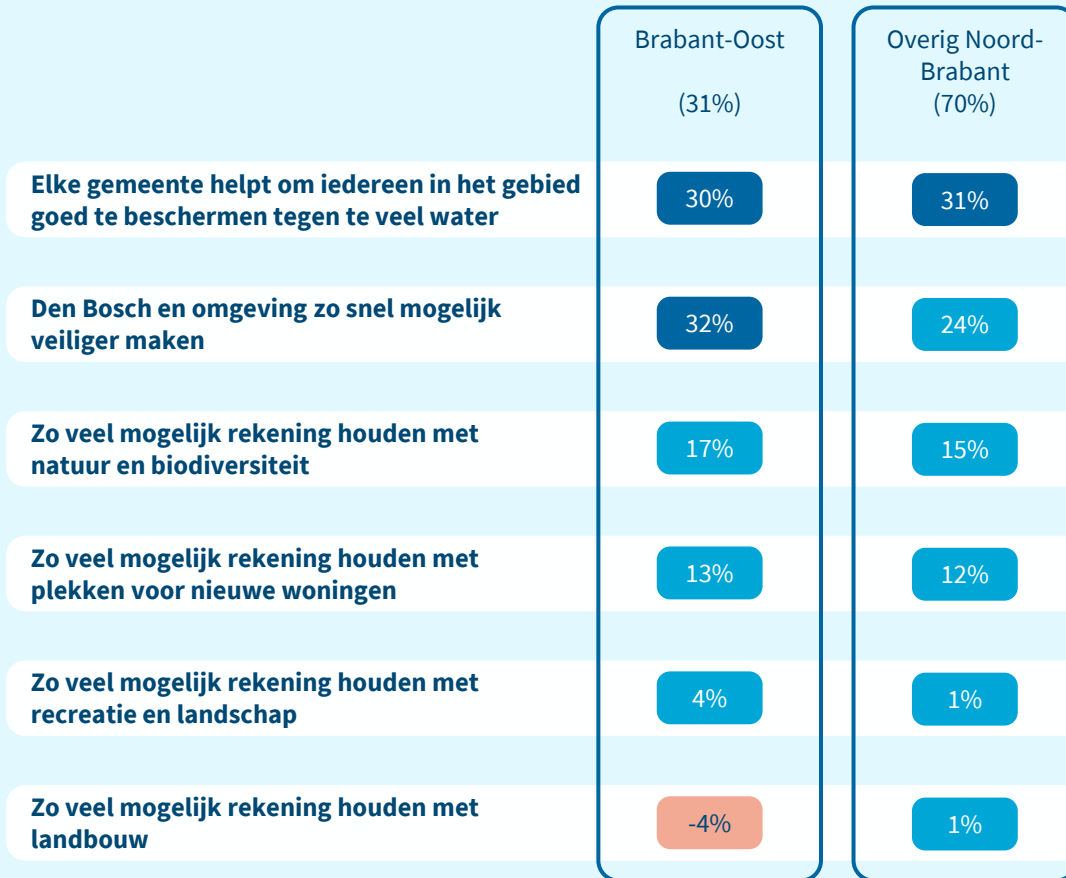
Legenda

Meter in het groene gebied

Meter in het oranje gebied

Figuur 11. Prioritering beleidsdoelen – Naar regio
Versie representatief (N= 1.210)

Legenda

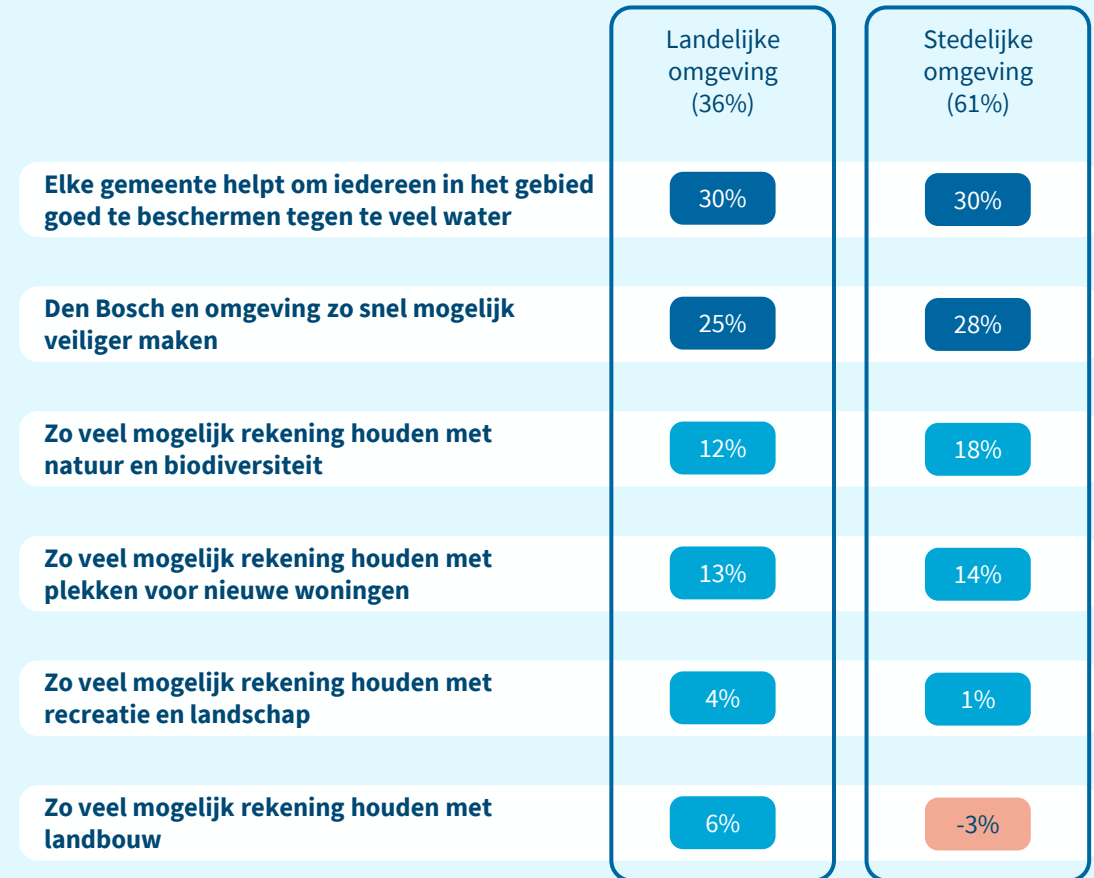
-25% of
lager

-25% tot 0%

0% tot 25%

25% of
hoger

Figuur 12. Prioritering beleidsdoelen – Naar woonomgeving
Versie representatief (N= 1.210)

Legenda

-25% of
lager

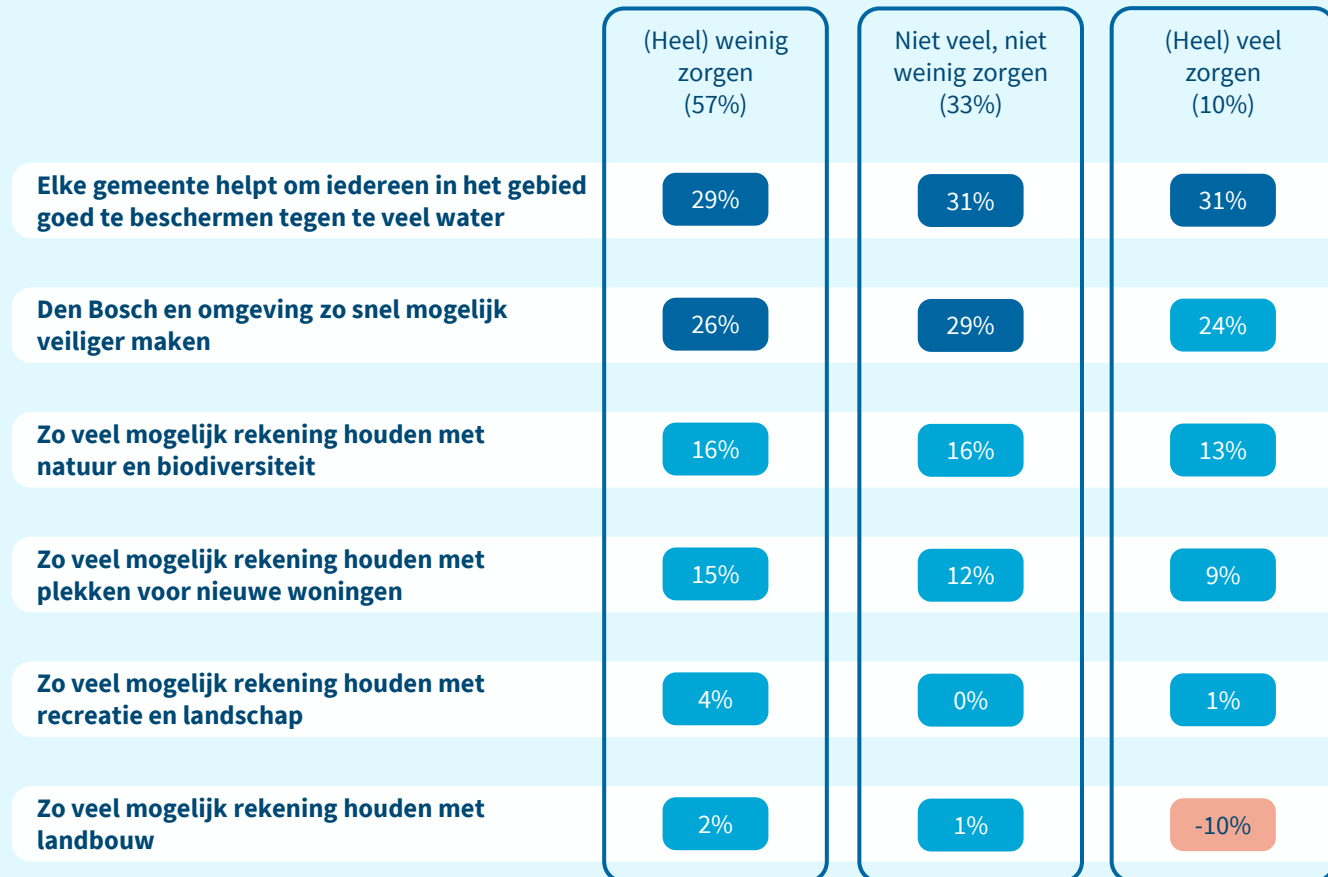
-25% tot 0%

0% tot 25%

25% of
hoger

Figuur 13. Prioritering beleidsdoelen – Naar zorgen
 Versie representatief (N= 1.210)

Legenda

-25% of lager

-25% tot 0%

0% tot 25%

25% of hoger

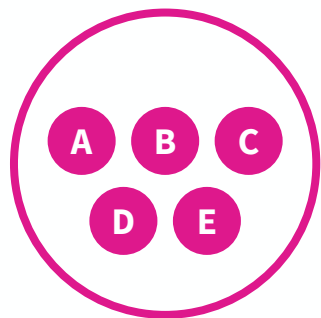

3C

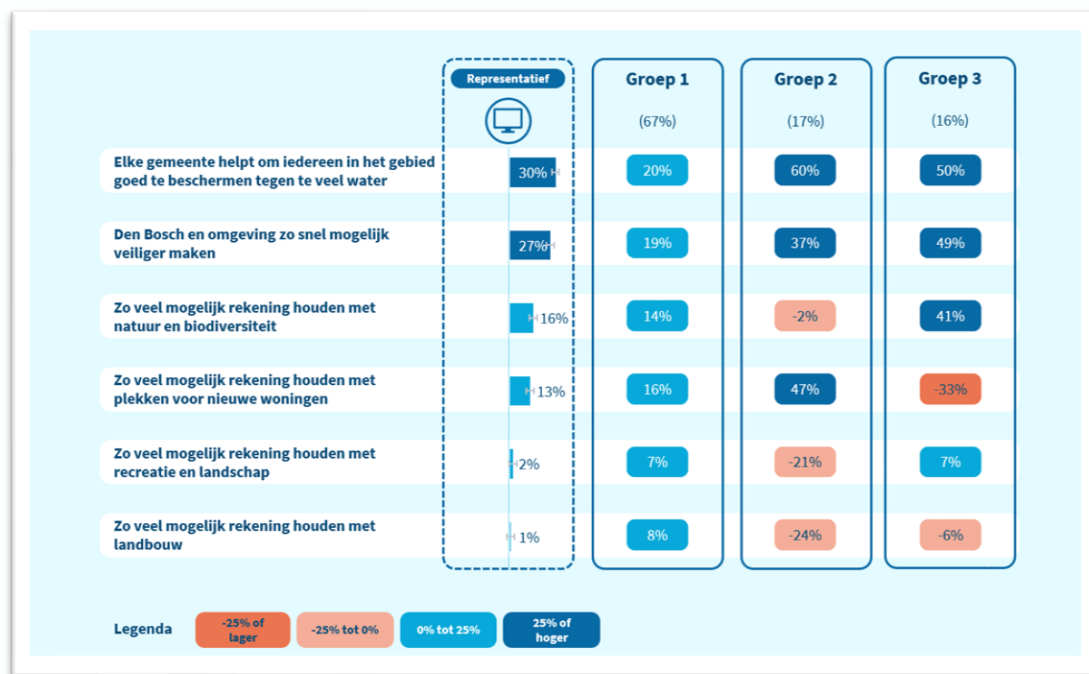
Verschillende perspectieven

- We werken profielen uit van drie groepen inwoners met een eigen perspectief op het vraagstuk

Op zoek naar patronen in de data: welke perspectieven komen we tegen?

Introductie tot LKCA

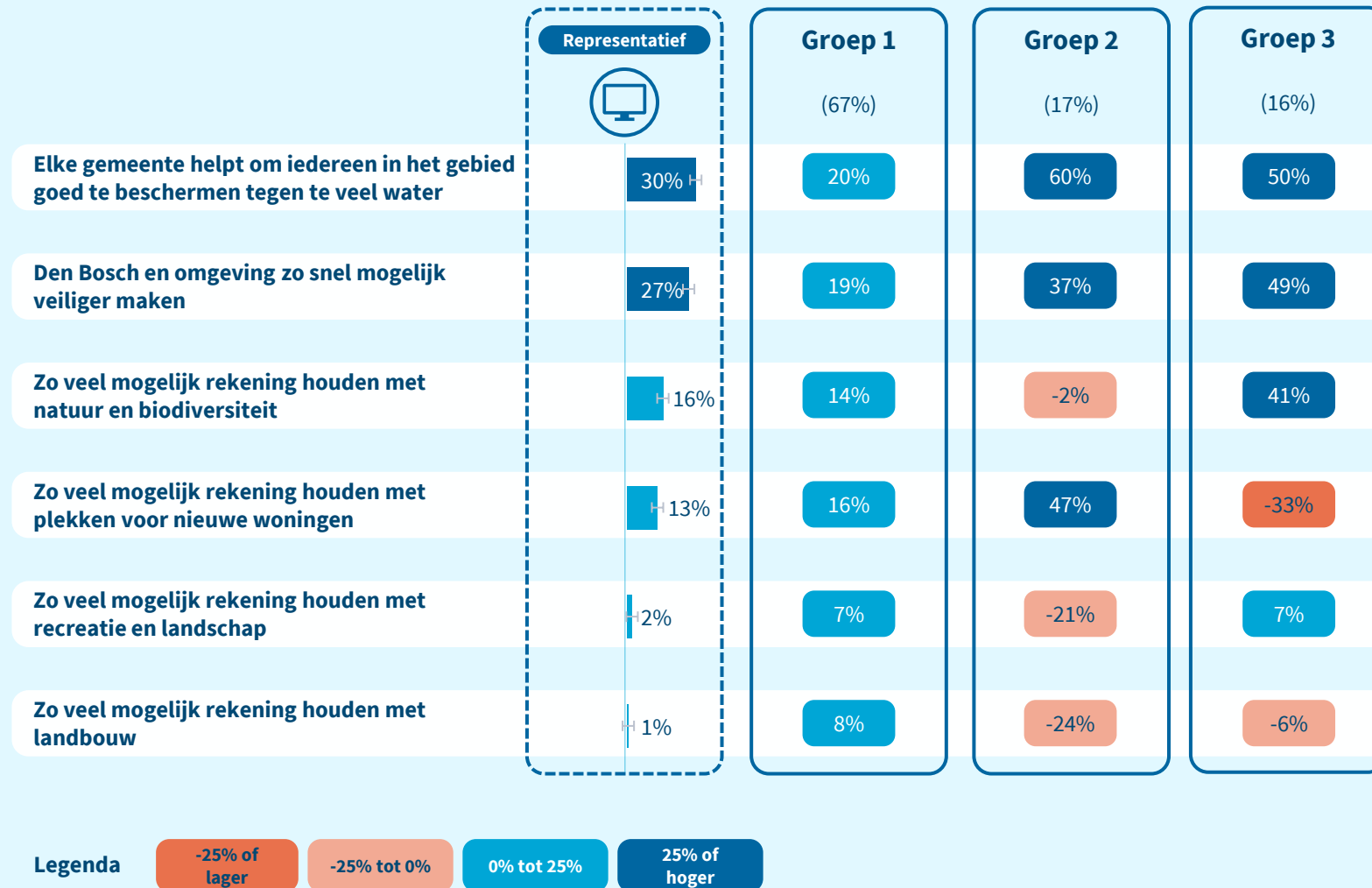

Introductie tot de LKCA

- **Wat is een LKCA?** De Latente Klasse Cluster Analyse (LKCA) is een statistische techniek waarmee we op zoek gaan naar een samenhang in de antwoorden van deelnemers. De methode zoekt naar groepen deelnemers die heel vergelijkbare voorkeuren hebben en die juist zo veel mogelijk verschillen van andere groepen. De methode zoekt zelf naar de meest passende manier om deze groepen in te delen, vermoedens spelen geen rol. De LKCA deelt deze op de statistisch best passende manier in. Op deze manier krijgen we zicht op welke verschillende perspectieven er zijn op het vraagstuk.
- **Waarom deze analyse?** We hebben gezien dat demografische kenmerken nauwelijks verklarend zijn voor de voorkeuren van inwoners. Dat geldt ook voor of mensen zich zorgen maken over waterveiligheid en welke aanpak deelnemers prefereren. De LKCA zoekt naar of we op een andere manier relevante groepen kunnen onderscheiden.
- **We zien drie perspectieven op het thema**
 - De gemiddelde scores van elk van deze groepen → [pagina 29](#)
 - Overkoepelende inzichten → [pagina 30](#)
 - Uitwerking per perspectief → [vanaf pagina 31](#)

Figuur 14. Prioritering van beleidsdoelen – 3 perspectieven op het vraagstuk
 Versie representatief (N=1.210)

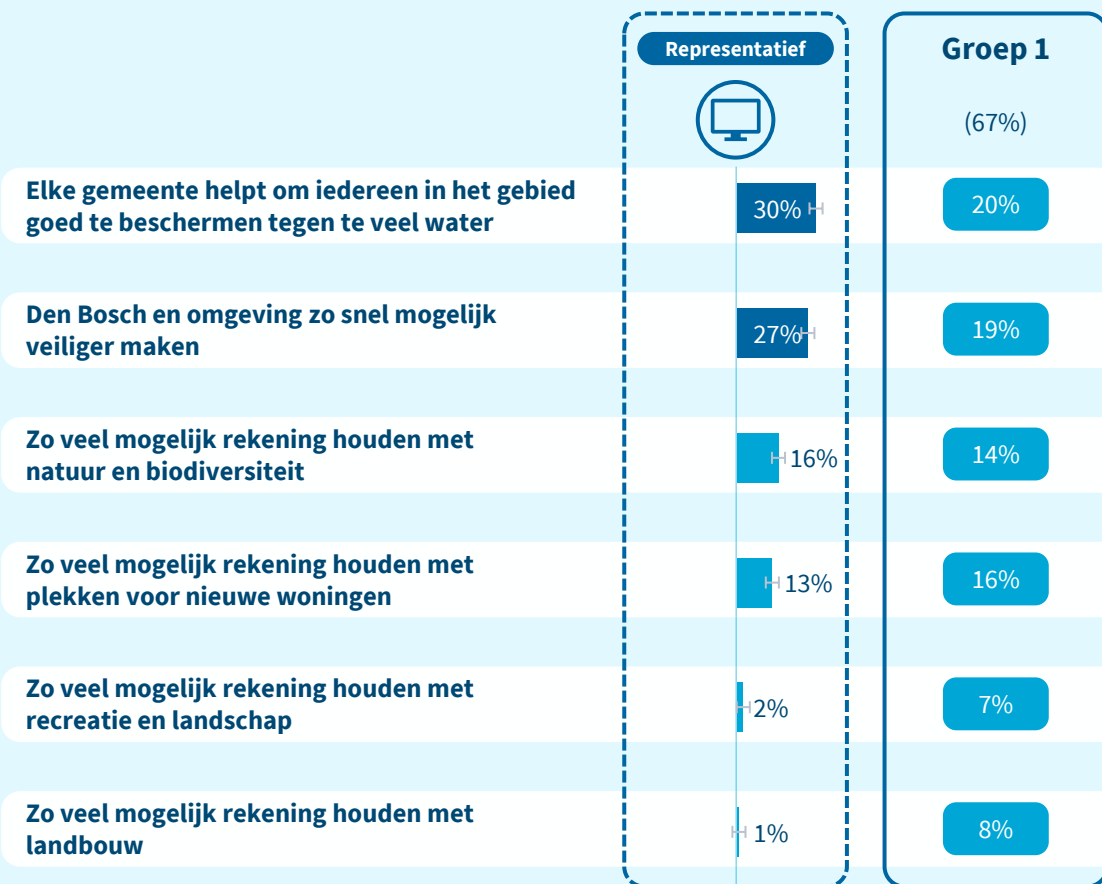
Drie perspectieven op het thema laten zien dat er breed draagvlak is voor twee opties, maar dat er ook specifieke belangen zijn.

- *Brede steun voor opties ‘Elke gemeente helpt om iedereen in het gebied goed te beschermen tegen te veel water’ en ‘Den Bosch en omgeving zo snel mogelijk veiliger maken’.* Dit wordt gedeeld door alle drie de groepen.
- *Een andere overeenkomst tussen deze perspectieven is dat rekening houden met recreatie en landschap en met landbouw lage prioriteit heeft.* Hoewel er verschil is tussen of er minder rekening gehouden moet worden of ongeveer evenveel als nu, bij elk van de groepen scoren deze twee opties (bijna) het laagst.
- *Een grote groep heeft een gematigd perspectief op het thema.* Ondanks de bovengenoemde overeenkomsten zien we verschillen tussen de perspectieven. Overkoepelend zien we één grote groep inwoners die van alle opties adviseert er een beetje extra aandacht aan te besteden. De andere twee groepen hebben juist een specifieke focus.
- *Twee opties met hoge prioriteit voor een subgroep.* Naast de breed gedeelde prioriteiten zie we twee opties die voor een subgroep hoge prioriteit hebben: ‘zo veel mogelijk rekening houden met plekken voor nieuwe woningen’ en ‘zo veel mogelijk rekening houden met natuur en biodiversiteit’.
 1. De groep inwoners die veel prioriteit geeft aan plekken voor nieuwe woningen, geeft duidelijk aan dat dit ten koste mag gaan van recreatie en landschap en van landbouw. Ook natuur en biodiversiteit hoeft voor deze groep niet meer aandacht te krijgen.
 2. De groep inwoners die veel prioriteit geeft aan natuur en biodiversiteit, geeft vooral aan dat er minder rekening gehouden hoeft te worden met plekken voor nieuwe woningen. Deze groep wil niet meer, maar ook niet minder rekening houden met recreatie en landschap en ook niet met landbouw.
- *Meer rekening houden met natuur en biodiversiteit leidt niet tot weerstand onder een substantiële groep inwoners.* Voor deze optie geldt namelijk dat volgens geen van de perspectieven hier substantieel minder aandacht voor zou moeten zijn.
- *Meer rekening houden met plekken voor nieuwe woningen, met recreatie en landschap of met landbouw, ten koste van bijvoorbeeld waterveiligheid of natuur, zal wel leiden tot weerstand onder substantiële groep inwoners.* Hier is het juist anders: voor elk van deze opties geldt dat volgens één van de perspectieven hier veel minder rekening mee gehouden zou moeten worden.
- *Kanttekening: er is niet één juiste of volledige dekkende indeling van perspectieven.* De resultaten van deze clusteranalyse zijn een uitkomst van een statistisch model en zijn geselecteerd omdat ze het beste bij de data passen. Deze indeling in perspectieven is daarmee een goed onderbouwde indeling, maar niet zonder meer de enige juiste of volledig dekkend.
- Zo kan het zijn dat binnen het eerste perspectief meerdere sub-perspectieven bestaan, die het model niet heeft weten te onderscheiden. Dat kunnen perspectieven zijn waarin één of enkele opties juist heel hoge of lage prioriteit krijgt. Wel weten we dat als deze perspectieven er zijn, ze waarschijnlijk een stuk minder gedeeld worden door inwoners dan de perspectieven die we wel hebben kunnen onderscheiden.

Op de volgende pagina's werken we elk van de perspectieven verder uit.

Figuur 15. “Drie perspectieven op het vraagstuk – 1 van 3”
Versie representatief (N=1.210)

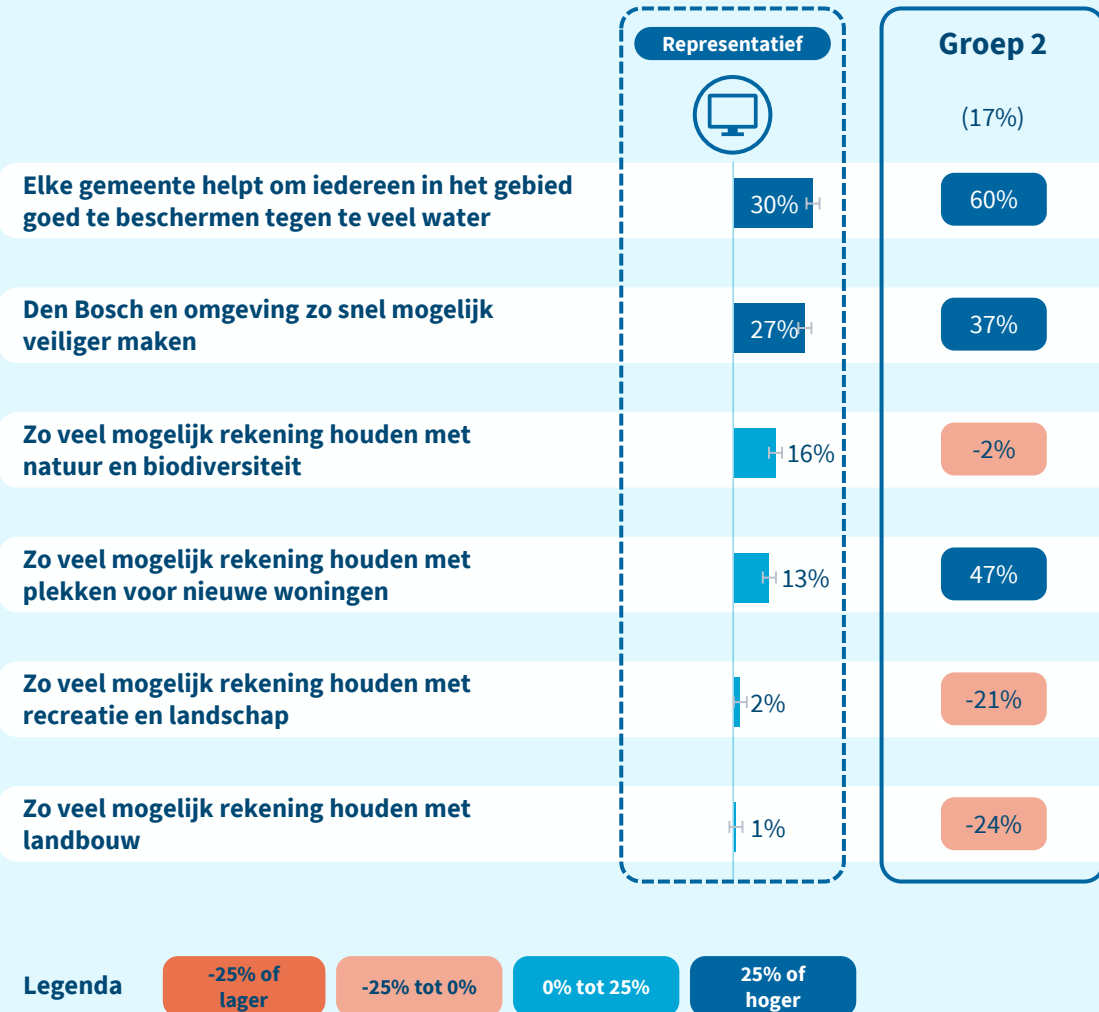

Groep 1 lijkt gematigd

- De eerste groep bestaat uit 67% van de deelnemers. En is daarmee de grootste groep.
- We zien dat de deelnemers in deze groep gemiddeld gezien belang hechten aan alle beleidsdoelen. Geen van de doelen krijgt een echt hoge of lage prioriteit.
- Dit is met 67% van de deelnemers een grote groep. Uit analyses blijkt dat deze groep weer bestaat uit subgroepen. Maar die zijn onvoldoende groot en samenhangend om als losstaand perspectief beschouwd te worden. We concluderen daarom dat er een breed gematigd perspectief is op dit thema.
- Deze groep wijkt in gender, leeftijd en opleidingsniveau niet af van het gemiddelde. Wel kiezen inwoners uit deze groep relatief minder vaak voor aanpak 1 (lagere kans op overstromingen & hogere kosten) dan de andere groepen. Ze kiezen relatief vaker voor **aanpak 2** (hogere kans op overstromingen & lagere kosten) of de optie **‘beide aanpakken zijn even goed’**.

Figuur 16. “Drie perspectieven op het vraagstuk – 2 van 3”
Versie representatief (N=1.210)

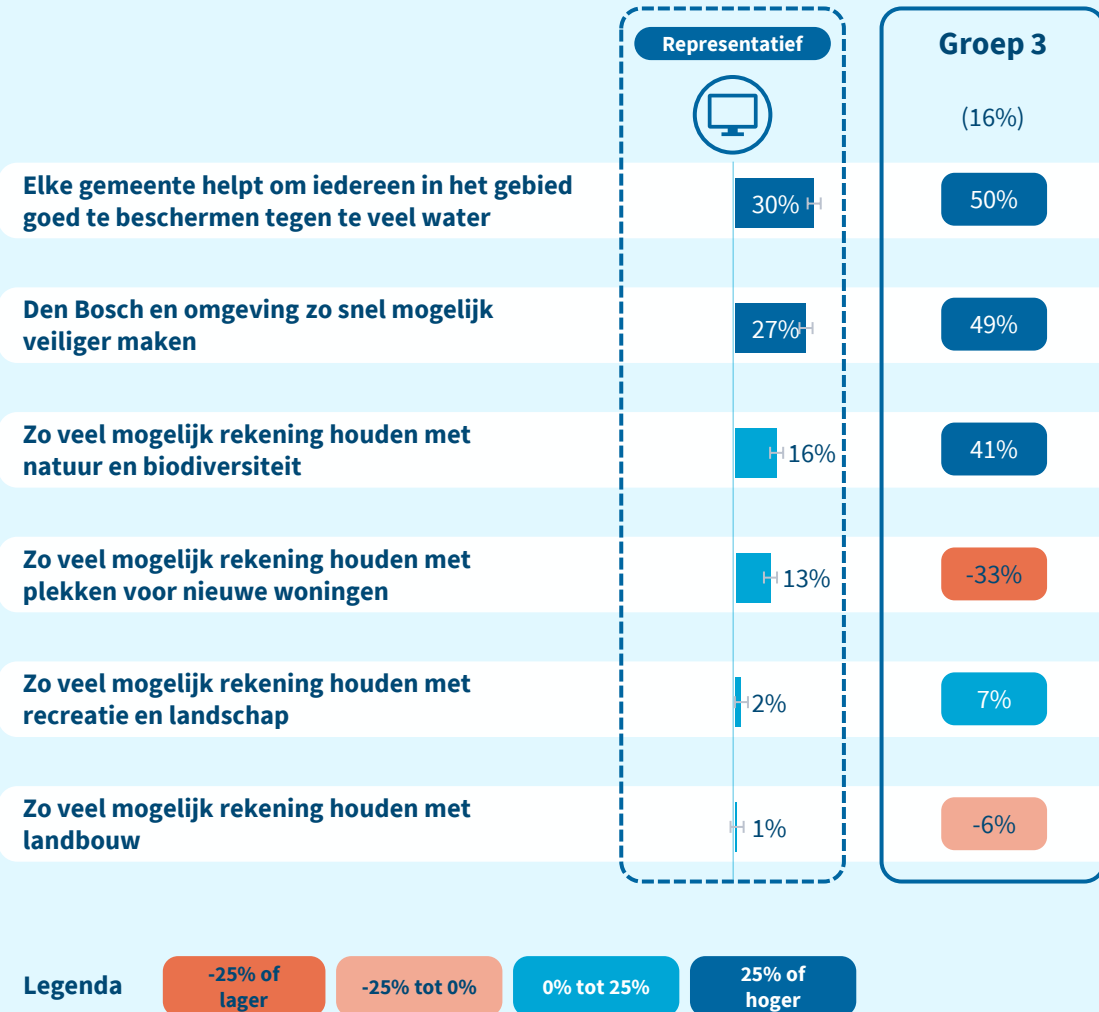

Groep 2 focust op nieuwe woningen in de top 3

- De tweede groep bestaat uit 17% van de deelnemers.
- De deelnemers in deze groep hebben drie doelen waar zij **veel meer rekening** mee houden; dat ‘elke gemeente helpt om iedereen goed te beschermen’, dat we ‘zo veel mogelijk rekening houden met plekken voor nieuwe woningen’ en dat ‘Den Bosch en omgeving zo snel mogelijk veiliger gemaakt worden’. Deze deelnemers lijken dan ook meer gefocust op het oplossen van de klimaat- en de woningcrisis.
- We zien dat deelnemers in deze groep **minder rekening** houden met de beleidsopties ‘zo veel mogelijk rekening houden met landbouw’ en ‘zo veel mogelijk rekening houden met recreatie en landschap’. De beleidsoptie ‘zo veel mogelijk rekening houden met natuur en biodiversiteit’, krijgt een lagere prioritering.
- Deelnemers in deze groep zijn gefocust op het **oplossen van de klimaat- en de woningcrisis**. Dit doen ze ten koste van natuur & biodiversiteit, recreatie & landschap en landbouw.
- Er zitten in deze groep relatief meer deelnemers met een **middelbaar** opleidingsniveau dan in de andere groepen. Ook omschrijven deelnemers uit groep 2 hun woonomgeving relatief vaker als **stedelijk gebied**. Daarnaast hebben ze relatief **minder** vaak één of meerdere keren wateroverlast gehad. Qua gender en leeftijd wijkt deze groep niet af van het gemiddelde.

Figuur 17. “Drie perspectieven op het vraagstuk – 3 van 3”
Versie representatief (N=1.210)

Groep 3 prioriteert natuur & biodiversiteit ten koste van plekken voor woningen

- De derde groep bestaat uit 16% van de deelnemers.
- De deelnemers in deze groep houden **veel meer rekening** met de twee kloppers; dat ‘elke gemeente helpt om iedereen goed te beschermen’ en dat ‘Den Bosch en omgeving zo snel mogelijk veiliger gemaakt worden’. Ook prioriteert deze groep dat we ‘zo veel mogelijk rekening houden met **natuur en biodiversiteit**’ hoog.
- Het beleidsdoel ‘zo veel mogelijk rekening houden met recreatie en landschap’ krijgt relatief iets meer prioriteit. ‘Zo veel mogelijk rekening houden met landbouw’ relatief iets minder.
- Daarnaast valt op dat deze groep **veel minder rekening** houdt met plekken voor nieuwe woningen. Dat komt overeen met de regelmatig voorkomende argumentatie dat veiligheid voor gaat en dat een gezonde natuur beter dient als waterbergingsgebied. Aan nieuwe woningen in overstromde gebieden menen deelnemers niet veel te hebben.
- Er zitten in deze groep relatief meer deelnemers die zich identificeren als **vrouw** dan in de andere groepen. Daarnaast kiezen ze gemiddeld vaker voor **aanpak 1** (lagere kans op overstromingen & hogere kosten) dan de andere groepen. Qua leeftijd en opleidingsniveau wijkt deze groep niet af van het gemiddelde.

3D

Uitwerking van de zes beleidsdoelen

- De volgende uitwerkingen zijn gebaseerd op motivaties van deelnemers uit zowel de open raadpleging als de representatieve raadpleging

Uitleg uitwerking van de zes beleidsdoelen

Kwalitatieve analyse van de motivaties van 2.182 respondenten

Kunt u uitleggen waarom u deze keuzes heeft gemaakt?

i Zo veel mogelijk rekening houden met recreatie en landschap

Veel minder | Veel meer

i Zo veel mogelijk rekening houden met landbouw

Veel minder | Veel meer

Toelichting

- **Motivatie.** Deelnemers konden optioneel hun puntenverdeling motiveren. Daarbij noemen zij – in verschillende persoonlijke bewoordingen – vaak vergelijkbare argumenten.
- **Codeboek.** We hebben de meest voorkomende argumenten een code gegeven. Het betreft typisch tien tot vijftien verschillende argumentsoorten per optie.
- **Analyse.** We hebben voor elke optie 200 willekeurig geselecteerde antwoorden uit de representatieve en open raadpleging gecodeerd.
- **Top 4 of 5.** We laten de meest genoemde argumenten zien binnen een optie voor deelnemers die veel, dan wel weinig punten gaven.
- **Percentages rechtsboven.** We laten het percentage deelnemers zien dat (veel) meer dan wel (veel) minder rekening met een doel wilde houden.

1. Elke gemeente helpt om iedereen in het gebied goed te beschermen tegen te veel water

(Veel) meer
rekening:
67%

(Veel) minder
rekening:
12%

Deelnemers die hier veel rekening mee willen houden, zien bescherming tegen water als iets wat samen aangepakt kan worden. Het is een probleem van de hele regio. Water kent geen grenzen. Voor deelnemers die hier weinig rekening mee willen houden, is het maar in relatief kleine mate dat ze vinden dat dit een taak voor inwoners zelf is. De meesten stellen dat gemeenten verantwoordelijk zijn, of juist het waterschap of dat dit beter op een hoger niveau (landelijk) geregeld kan worden.

Argument (veel) meer rekening	Illustratie	Frequentie	Argument (veel) minder rekening	Illustratie	Frequentie
Het is een probleem van grotere schaal	<i>“Uiteindelijk heeft het voor meer gemeentes consequenties.”</i>	★★★★★	Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor hun grondgebied	<i>“Laat Den Bosch en omgeving het zelf doen, ik wil daar in Helmond niet voor betalen.”</i>	★★★
Samen bereik je meer	<i>“Samen veel sterker i.p.v. ieder voor zich.”</i>	★★★	Dit is de verantwoordelijkheid van het waterschap	<i>“Volgens mij is dit toch veel meer de rol van het waterschap.”</i>	★★
Samenwerking is belangrijk / moet beter	<i>“Betere samenwerking gemeente, waterschappen en provincie!”</i>	★★★	Inwoners zijn zelf verantwoordelijk voor hun huis / gebied	<i>“Je kiest er zelf voor om in een uiterwaarde of tussen een zomer en winterdijk te wonen, dat is echt aan de mens zelf.”</i>	★★
We moeten kosten/lasten verdelen	<i>“Gezamenlijk tot oplossingen komen met gelijke lusten en lasten voor de verschillende regio’s.”</i>	★★	Dit moet op hoger niveau (provinciaal / landelijk) geregeld worden	<i>“Ik zou overkoepelend de overheid laten helpen.”</i>	★★
Hier ben je als gemeente verplicht toe / verantwoordelijk voor	<i>“Iedere gemeente moet zijn verantwoording nemen wat betreft het watermanagement.”</i>	★★	Gemeenten kunnen dit niet (goed)	<i>“Gemeentes hebben te weinig budget voor deze taak.”</i>	★★

2. Den Bosch en omgeving zo snel mogelijk veiliger maken

(Veel) meer
rekening:
61%

(Veel) minder
rekening:
12%

Voor deelnemers die hier veel rekening mee willen houden, staat de veiligheid voorop. Ze vinden het belangrijk en nodig, want de klimaatverandering gaat snel. Degenen die hier weinig rekening mee willen houden, zijn over het algemeen niet zo zeer tégen de veiligheid verbeteren. Maar zij vinden zo snel mogelijk niet gewenst. Ze focussen liever op de kwaliteit en lange termijn oplossingen.

Argument (veel) meer rekening	Illustratie	Frequentie	Argument (veel) minder rekening	Illustratie	Frequentie
Het is belangrijk dat het veilig is	<i>“Waterveiligheid in bebouwde gebieden is noodzaak [...]. Dit is een belangrijke taak van diverse overheden waar we gezamenlijk aan gewerkt moet worden.”</i>	★★★★★	Zo snel mogelijk is niet relevant, als keuzes maar goed zijn voor de lange termijn	<i>“Er is geen directe haast! Beter een goede oplossing op langere termijn!”</i>	★★★★★
Zo snel mogelijk veiliger maken is nodig	<i>“Belangrijk als afvoerputje van N.O.-Brabant.”</i>	★★★	Risico's zijn klein/ 'zo snel mogelijk' niet nodig	<i>“Kans is minder dan 1% dat het snel gebeurt. We kunnen beter eerst alles inventariseren en dan de juiste keuze maken.”</i>	★★
Klimaatverandering gaat snel	<i>“Klimaatverandering gaat snel, geen tijd te verliezen. Beter te snel klaar dan te laat.”</i>	★★★	Ga voor natuurlijke oplossingen	<i>“Ik ben meer van oplossingen die natuurlijk zijn en minder kosten.”</i>	★★
Voorkomen dat Den Bosch overstroomt	<i>“Als Den Bosch en omgeving dan in een badkuip liggen is dit van groot belang.”</i>	★★★	Zo snel mogelijk is overdreven	<i>“Zo snel mogelijk lijkt me overdreven.”</i>	★★
Nu veiliger maken zorgt later voor lagere kosten	<i>“Maatschappelijke kosten zijn hoog bij overstroming van stedelijk gebied met veel bedrijven. Vele malen hoger dan de kosten van voorkomen.”</i>	★★	Niet zo snel mogelijk ten koste van kwaliteit	<i>“Beter goede maatregelen dan snel pleisters plakken.”</i>	★★

3. Zo veel mogelijk rekening houden met natuur en biodiversiteit

(Veel) meer rekening:
52%

(Veel) minder rekening:
22%

Bij veel deelnemers, zowel zij die hier veel als weinig rekening mee willen houden, zien we motivaties over de verhouding tussen mens en natuur. Deelnemers die hier veel rekening mee willen houden, wijzen vaak op het belang van natuur voor de mens en de rol van natuur bij waterveiligheid. Degenen die hier weinig rekening mee willen houden, geven vaak aan dat (veiligheid voor) de mens belangrijker is dan de natuur.

Argument (veel) meer rekening	Illustratie	Frequentie	Argument (veel) minder rekening	Illustratie	Frequentie
Als mensen hebben we de natuur nodig	<i>“Natuur en biodiversiteit kunnen we niet negeren gelet op onze toekomstige generaties en leefbaarheid op aarde.”</i>	★★★★★	Waterveiligheid is belangrijker dan natuur en biodiversiteit	<i>“Natuur en biodiversiteit mogen niet de overhand nemen als het gaat over het houden van droge voeten.”</i>	★★★★
De natuur is een kans voor waterveiligheid	<i>“De natuur kan ons juist helpen bij veel water dus dit beschermen is belangrijk.”</i>	★★★	De mens is belangrijker dan de natuur	<i>“Waarom wordt er steeds minder rekening gehouden met de mens? Waarom niet accepteren, dat er nu eenmaal veranderingen zijn?”</i>	★★★★
Zo veel mogelijk rekening houden met natuur en biodiversiteit is belangrijk/nodig	<i>“Natuur en biodiversiteit zijn van groot belang en ernstig verwaarloosd.”</i>	★★★	De natuur verandert altijd al / die herstelt zich vanzelf	<i>“De natuur is van alle tijden en herstelt zich altijd zelf; er is in Nederland geen authentieke natuur; alles is veroorzaakt door ingrijpen van de mens. Net de natuur is niets mis.”</i>	★★★
We moeten meer rekening houden met de natuur want dat gebeurt te weinig nu	<i>“Uit de praktijk weet ik dat Waterschap Brabantse Delta een hekel heeft aan natuur, dat levert weinig op aan de waterschapsomslagen. De kostentoelingsverordening klopte niet en gaat nog steeds ten koste van de burger. Het is en blijft een boerenorganisatie, helaas.”</i>	★★	Er wordt al (te) veel rekening gehouden met natuur	<i>“Daar wordt al zoveel rekening mee gehouden.”</i>	★★
			Rekening houden kost (te) veel geld	<i>“Die onzin van biodiversiteit kost veel te veel geld en levert niets op.”</i>	★

4. Zo veel mogelijk rekening houden met plekken voor nieuwe woningen

(Veel) meer
rekening:
51%

(Veel) minder
rekening:
26%

Voor zowel deelnemers die hier veel als weinig rekening mee willen houden, is het erg belangrijk dat er rekening gehouden wordt met het water; dat het veilig is. Ook komen deelnemers in beide groepen regelmatig met een eigen idee of voorstel. Dat zou als categorie in beide groepen ★★★ kunnen krijgen. Voorbeelden die worden genoemd zijn om op water te gaan wonen of de hoogte in te bouwen.

Argument (veel) meer rekening	Illustratie	Frequentie	Argument (veel) minder rekening	Illustratie	Frequentie
Het is belangrijk en nodig dat er woningen bijkomen	<i>“De woningmarkt is op dit moment een groot probleem. We willen mensen ook graag behouden in de eigen regio, zeker in de toekomst.”</i>	★★★★★	Houd rekening met de natuur/het water	<i>“Nieuwe woningen moeten er komen, doch zoals in Limburg waar men tegen alle adviezen in toch in rivier uiterwaarden bleef bouwen via allerlei geitenpaadjes is dom. Dus nieuwbouw Ja in potentiële overloop gebieden Nee.”</i>	★★★★★
Nieuwe woningen moeten op veilige plekken komen	<i>“Mensen bewust maken van in welk gebied veilig gebouwd kan worden. Gecontroleerd bouwen, niet alles vol zodat het water ook nog weg kan.”</i>	★★★★★	Nee, geen rekening mee houden. Er kan wel op andere plekken gebouwd worden	<i>“Er is plek zat elders in Nederland voor woningen, dit is gebeid is geen goede locatie voor woningen.”</i>	★★★
Ja nieuwe woningen, maar onder een voorwaarde	<i>“Er moet gebouwd worden maar niet ten kostte van alles.”</i>	★★	Versteent niet alle gebieden, zoek een passende (lange termijn) oplossing	<i>“Niet nog verder verstenen. Dit staat lijnrecht tegenover de opdracht water beter te bergen.”</i>	★★
Ja, voor veel jongeren en starters die naar woningen zoeken	<i>“Noodzakelijk om tegemoet te komen aan de woningcrisis. De jongeren hebben toch ook woningen nodig.”</i>	★★	Bouw niet op lage plekken	<i>“Je gaat geen woningen zetten in gebieden die kunnen overstromen.”</i>	★★
Er kan wel op andere plekken gebouwd worden	<i>“We hebben meer woningen nodig dus daar moet slimme ruimte voor gevonden worden.”</i>	★★			

5. Zo veel mogelijk rekening houden met recreatie en landschap

(Veel) meer
rekening:
37%

(Veel) minder
rekening:
31%

Degenen die hier veel rekening mee willen houden, vinden dat recreatie en landschap goed samengaan met de kwestie omtrent waterveiligheid. Ook vinden ze het belangrijk, tevens voor het welzijn van de mens. Degenen die hier weinig rekening mee willen houden, vinden waterveiligheid belangrijker dan recreatie en landschap. Volgens deze groep zijn er andere mogelijkheden voor recreëren.

Argument (veel) meer rekening	Illustratie	Frequentie	Argument (veel) minder rekening	Illustratie	Frequentie
Landschap en recreatie gaan goed samen met de wateropgave	<i>“Het landschap gebruiken voor oplossingen indien het echt kritisch wordt, zodat burgers veilig blijven. Uiterwaarden, overloopgebieden, opvang van overtollig water en dat ook inzetten in tijd van droogte om de natuur en watervoorziening te beschermen.”</i>	★★★★★	Recreatie/landschap is minder belangrijk dan (water)veiligheid	<i>“Veiligheid gaat boven welzijn.”</i>	★★★★★
			Recreatie is minder belangrijk dan andere dingen	<i>“Is meer een luxe ding dan dat het prioriteit heeft.”</i>	★★★★
Landschap en recreatie zijn belangrijk voor het welzijn	<i>“We moeten kunnen blijven recreëren, belangrijk voor de (mentale) gezondheid.”</i>	★★★	Er is al genoeg recreatie / er zijn andere mogelijkheden voor recreatie	<i>“Het is al druk genoeg met B&B plekken en campings.”</i>	★★★
Het is belangrijk dat dit soort gebieden blijven zoals ze zijn	<i>“Bewoners mogen en moeten kunnen blijven meegenieten van al het schoons dat Brabant te bieden heeft.”</i>	★★★	Recreatie/landschap kan goed gecombineerd worden met water	<i>“Ook in gebieden waar waterberging is voorzien kan worden gerecreëerd, wellicht niet ten tijde van hoogwater. Als dat zo is, dan moeten we het tijdelijk maar ergens anders zoeken.”</i>	★★
Landschap en recreatie zijn belangrijk	<i>“Houd landschap en recreatie in ere.”</i>	★★	Recreatie/landschap is minder belangrijk dan woningbouw	<i>“Recreatie is geen primaire behoefte en als het kiezen is dan geef ik voorrang aan de huizen met permanente bewoning. Idem voor het landschap.”</i>	★

6. Zo veel mogelijk rekening houden met landbouw

(Veel) meer
rekening:
35%

(Veel) minder
rekening:
34%

Deelnemers die hier veel rekening mee willen houden, vinden dat landbouw en de boeren belangrijk zijn. Voor de voedselvoorziening, maar ook voor andere nuttige functies zoals land dat onderwater gezet kan worden en machines om hulp te kunnen bieden bij eventuele overstromingen. Deelnemers die hier weinig rekening mee willen houden, menen dat Nederland makkelijk met minder landbouw toe kan. Dat door het exporteren van vee/vlees de kosten hoog zijn. En het milieu eronder leidt.

Argument (veel) meer rekening	Illustratie	Frequentie	Argument (veel) minder rekening	Illustratie	Frequentie
Landbouw is belangrijk voor de voedselvoorziening	<i>“Veiligheid en voedselzekerheid word te vaak achtergesteld in besluitvorming.”</i>	★★★★★	Juist minder landbouw, het milieu heeft (te) veel geleden onder landbouw	<i>“Weg met die boeren. Daardoor hebben we al geen natuur meer over.”</i>	★★★
Landbouw wordt al op veel vlakken geraakt	<i>“Landbouw is een belangrijke pijler binnen de regio, we hebben veel agrarische bedrijven die momenteel al veel last hebben van veranderende wet en regelgeving.”</i>	★★★	Er wordt al (te) veel rekening gehouden met de landbouw	<i>“Er wordt zoveel rekening gehouden met de landbouw, dat er gevierd wordt op manieren die onder meer natuurlijke omstandigheden niet in het gebied zouden passen. Dat moet veranderen.”</i>	★★★
Landbouw is belangrijk	<i>“De landbouw moet beschermd worden.”</i>	★★★			
Landbouw is belangrijk vanwege andere nuttige functies	<i>“Landbouw is een belangrijk onderdeel van de economie en hier moet rekening mee gehouden worden.”</i>	★★	Als we minder exporteren kunnen we juist minder landbouw hebben	<i>“Nu produceren we in ons kleine Brabant varkensvlees voor het grote China. Dat zorgt voor een onevenwichtige situatie, daar kan onze natuur niet tegen op.”</i>	★★
Landbouw gaat samen met wateropgave	<i>“Ik denk dat ook hier oplossingen mogelijk zijn die goed zijn voor water problemen en boeren.”</i>	★★	Juist minder landbouw is mogelijk als we de veestapel verkleinen	<i>“Er is veel te veel vee in Nederland en de ruimte vooral om mest uit te rijden. Voor onze voedselzekerheid is dat absoluut niet nodig.”</i>	★★

4

Overige vragen

- Hoeveel risico mag de overheid nemen?
- En hoe denken deelnemers over de kosten voor waterveiligheid?

1

Aanleiding & Opzet

2

Respondenten

3

Over waterveiligheid

4

Overige vragen

5

Over de raadpleging

6

Bijlagen: Verdieping &
Methodologie

Uitleg van de aanpak vraag

Hoeveel risico moet de overheid nemen?

Een gebied dat laag ligt, kan altijd overstromen. Ook Den Bosch en omgeving. Hoe groot mag het risico op een overstroming zijn? We geven twee keuzes die de overheid kan maken. We zijn benieuwd welke aanpak u het beste vindt.

- **Aanpak 1:** de overheid geeft veel geld uit aan oplossingen om overstromingen te voorkomen. Dit kost meer geld per inwoner. Maar hierdoor is de kans op een overstroming heel klein. Deze oplossingen kosten veel ruimte. Die ruimte kunnen we niet gebruiken voor woningen, natuur of landbouw.
- **Aanpak 2:** we accepteren dat de kans op overstromingen in Den Bosch en omgeving groter wordt dan nu. De overheid geeft weinig geld uit aan oplossingen om overstromingen te voorkomen. Dit kost minder geld per inwoner. We houden veel ruimte over voor woningen, natuur of landbouw. Maar is er een grote overstroming? Dan kost het veel geld om de schade te herstellen. En er kunnen gevaarlijke situaties ontstaan.

Welke aanpak vindt u de beste?

(1/3)

- ☐ Aanpak 1 is de beste
- ☐ Aanpak 1 is iets beter
- ☐ Aanpak 1 en Aanpak 2 zijn allebei even goed
- ☐ Aanpak 2 is iets beter
- ☐ Aanpak 2 is de beste

Toelichting

- Na het invullen van de keuzetaak kregen deelnemers een aparte vraag over hoeveel risico de overheid moet nemen als het gaat over waterveiligheid.
- **Doel.** Hiermee willen we inzicht krijgen in hoe deelnemers kosten en het nemen van risico tegen elkaar afwegen.
- **Keuzesituatie.** Deelnemers kregen een keuze voorgelegd. Ze konden aangeven of aanpak 1 of aanpak 2 hun voorkeur had en in welke mate.
- **Analyse.** We analyseren hoe vaak deelnemers aangeven een (lichte of sterke) voorkeur te hebben voor aanpak 1 of 2.

Figuur 18. “Een gebied dat laag ligt, kan altijd overstromen. Ook Den Bosch en omgeving. Hoe groot mag het risico op een overstroming zijn? We geven twee keuzes die de overheid kan maken. We zijn benieuwd welke aanpak u het beste vindt.”

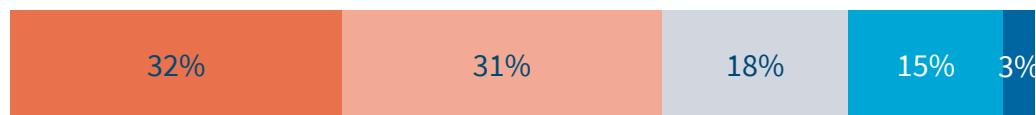
Versie representatief (N= 1.210)

Aanpak 1: De overheid geeft veel geld uit aan oplossingen om overstromingen te voorkomen.

Dit kost meer geld per inwoner. Maar hierdoor is de kans op een overstroming heel klein. Deze oplossingen kosten veel ruimte. Die ruimte kunnen we niet gebruiken voor woningen, natuur of landbouw.

Aanpak 2: We accepteren dat de kans op overstromingen in Den Bosch en omgeving groter wordt dan nu.

De overheid geeft weinig geld uit aan oplossingen om overstromingen te voorkomen. Dit kost minder geld per inwoner. We houden veel ruimte over voor woningen, natuur of landbouw. Maar is er een grote overstroming? Dan kost het veel geld om de schade te herstellen. En er kunnen gevaarlijke situaties ontstaan.

Legenda

Aanpak 1 is de beste

Aanpak 1 is iets beter

Beide even goed

Aanpak 2 is iets beter

Aanpak 2 is de beste

Afwegingen over aanpak van de overheid

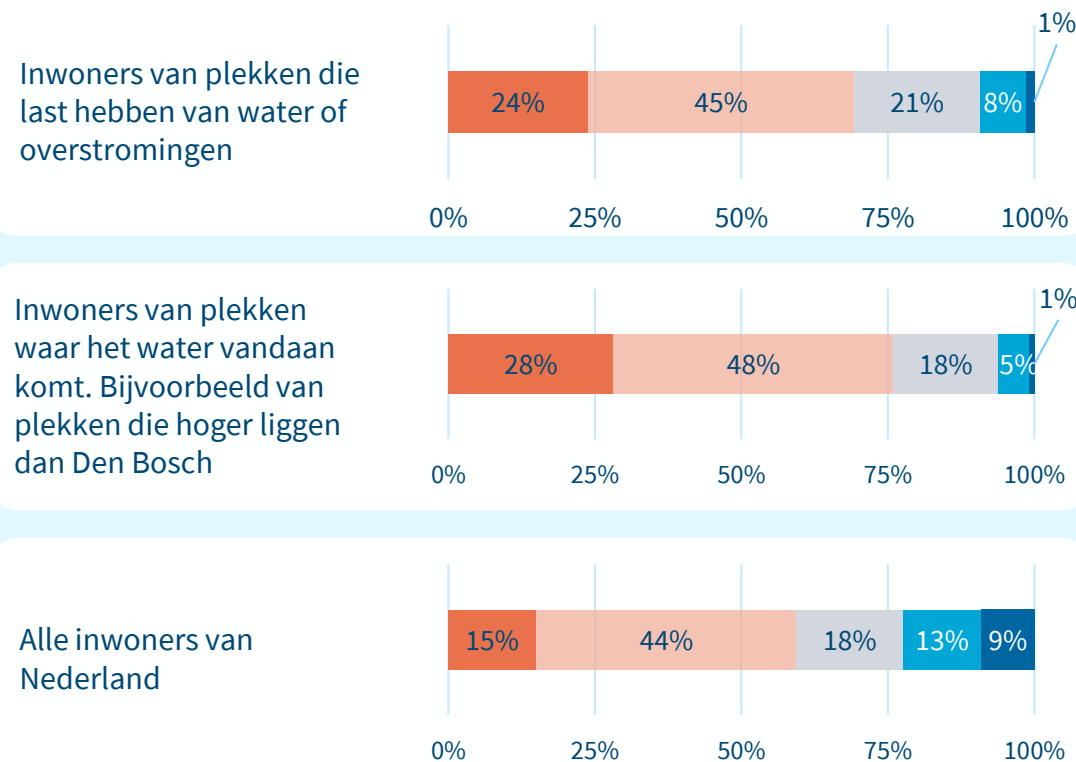
- Een meerderheid van de inwoners (63%) uit de representatieve raadpleging geeft aan een voorkeur te hebben voor aanpak 1. Dit is een scenario waarin de kans op overstromingen zo laag mogelijk is en waarbij de kosten per inwoner hoger zijn.
- We zien **geen verschillen** tussen subgroepen, zoals leeftijd, opleiding en woonomgeving. Inwoners met verschillende karakteristieken hebben geen andere voorkeur in de aanpak.
- Dit sluit aan bij de resultaten die we eerder hebben laten zien:
 - De keuzetaak liet zien dat inwoners kosten en veiligheid met de keuzeopties ‘Elke gemeente helpt om iedereen in het gebied goed te beschermen tegen te veel water’ en ‘Den Bosch en omgeving zo snel mogelijk veiliger maken’ gemiddeld genomen prioriteren **boven andere ruimtelijke opgaven**.
 - Inwoners geven gemiddeld genomen hogere prioriteit aan **veiligheid dan aan kosten**. De kostenmeter liet zien dat het merendeel van de inwoners bereid was om meer te betalen voor oplossingen dan momenteel wordt gedaan. Daarbij werden in het merendeel van de gevallen keuzes gemaakt die ervoor zorgen dat we na 2050 goed beschermd zijn tegen water.
 - Ook hebben we gezien dat inwoners zich, gemiddeld genomen, **weinig zorgen maken** over waterveiligheid. De uitkomsten van deze vraag over aanpak laten desondanks zien dat ze liever de kans op overstromingen wel verkleinen.

Inwoners vinden dat alle voorgelegde groepen inwoners een klein deel van de kosten voor hoogwaterbescherming zouden moeten betalen

- De oplossingen om Den Bosch en omgeving te beschermen tegen overstromingen kosten veel geld. Meer dan 100 miljoen euro. We vroegen inwoners **wie deze kosten zouden moeten betalen** en **hoeveel** zij dan zouden moeten betalen.
- Inwoners gaven voor drie groepen aan voor hoeveel geld zij vonden dat deze groepen verantwoordelijk zijn voor de kosten voor hoogwaterbescherming. De figuur hiernaast laat de resultaten zien:
 - Inwoners van plekken die last hebben van water of overstromingen: 69% meent dat deze groep niets tot een klein deel van de kosten zou moeten betalen. 9% van de inwoners vindt dat deze groep het grootste deel tot alles zou moeten betalen.
 - Inwoners van plekken waar het water vandaan komt: 76% meent dat deze groep niets tot een klein deel van de kosten zou moeten betalen. 6% van de inwoners vindt dat deze groep het grootste deel tot alles zou moeten betalen.
 - Alle inwoners van Nederland: 59% meent dat deze groep niets tot een klein deel van de kosten zou moeten betalen. 22% van de inwoners vindt dat deze groep het grootste deel tot alles zou moeten betalen.
- Voor elk van de groepen geeft een groot deel van deelnemers aan dat zij **minimaal iets** moeten bijdragen. Maar is telkens maar een kleine groep die vindt dat deze groep mensen **het grootste deel** of **alles** zouden moeten betalen. Over het algemeen is wel te zien dat deelnemers vaker vinden dat het grootste deel of alles betaald zou moeten worden door alle inwoners van Nederland, dan door inwoners die last hebben of inwoners van plekken waar het water vandaan komt.

Figuur 19. Verdeling van het betalen van de kosten voor hoogwaterbescherming
Versie representatief (N= 1.210)

Legenda

Niets

Een klein
deel

De helft van
het geld

Het grootste
deel

Alles

5

Over de raadpleging

- Hoe hebben deelnemers de raadpleging ervaren?
- Welk rapportcijfer geven zij?

1

Aanleiding & Opzet

2

Respondenten

3

Over waterveiligheid

4

Overige vragen

5

Over de raadpleging

6

Bijlagen: Verdieping &
Methodologie

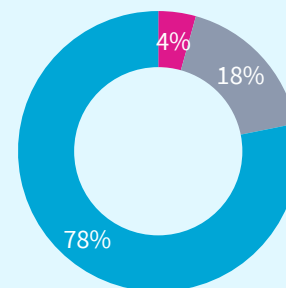
Hoe hebben deelnemers de raadpleging gewaardeerd?

- De grafieken hiernaast laten zien hoeveel deelnemers het (helemaal) eens en (helemaal) oneens waren met verschillende stellingen over de raadpleging. Het betreft hier de antwoorden van deelnemers van de representatieve raadpleging.
- De belangrijkste resultaten:
 - Deelnemers zijn positief over de raadpleging: **94%** van de deelnemers geeft een voldoende en het gemiddelde cijfer is **7,4**. Dit is vergelijkbaar met andere PWE-raadplegingen.
 - 78%** van de deelnemers kon zijn of haar mening kwijt in deze raadpleging. **4%** kon dat niet.
 - 83%** van de deelnemers geeft aan er vertrouwen in te hebben dat raadpleging eerlijk is.
 - 71%** van de deelnemers geeft aan dit een belangrijk onderwerp te vinden om hun mening over te geven.
 - Een klein deel van de deelnemers (**8%**) geeft aan dat hij of zij de raadpleging moeilijk te begrijpen vond.

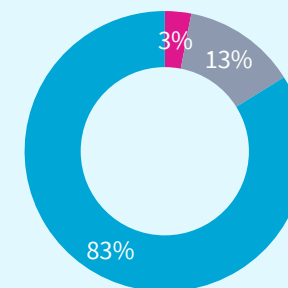
Figuur 20. Hoe waarden deelnemers de raadpleging.

Versie representatief (N= 1.210)

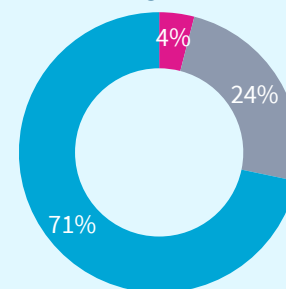
Ik kon mijn mening kwijt in deze raadpleging

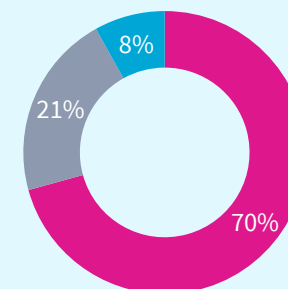
Ik vertrouw erop dat dit een eerlijk onderzoek is

Ik vond het een belangrijk onderwerp om mijn mening over te geven

Ik vond de raadpleging moeilijk te begrijpen

(Helemaal) mee oneens

Neutraal

(Helemaal) mee eens

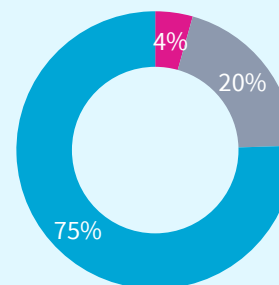
Hoe hebben deelnemers de raadpleging gewaardeerd?

- De grafieken hiernaast laten zien hoeveel deelnemers het (helemaal) eens en (helemaal) oneens waren met verschillende stellingen over de raadpleging. Het betreft hier de antwoorden van deelnemers van de representatieve raadpleging.
- De belangrijkste resultaten:
 - 75%** van de deelnemers geeft aan te vinden dat deze methode vaker moet worden ingezet om inwoners te betrekken bij overheidsbeleid.
 - 58%** van de deelnemers geeft aan door deze raadpleging iets te hebben geleerd over de keuzes en dilemma's van de overheid op dit thema.
 - 60%** van de deelnemers zegt beslissingen over dit onderwerp makkelijker te kunnen accepteren als er veel mensen meedoen aan deze raadpleging.
 - 66%** van de deelnemers zegt meer vertrouwen te krijgen in besluiten van de overheid als de overheid inwoners vaker laat meedenken over dit soort keuzes.

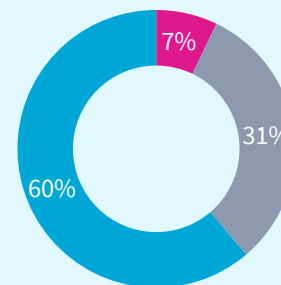
Figuur 21. Hoe waarden deelnemers de raadpleging.

Versie representatief (N= 1.210)

Deze methode moet vaker worden ingezet om inwoners te betrekken bij overheidsbeleid

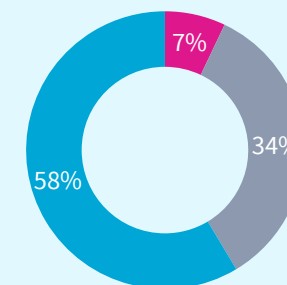
Als veel mensen meedoen aan deze raadpleging, dan zijn de uiteindelijke besluiten over dit onderwerp voor mij beter te accepteren

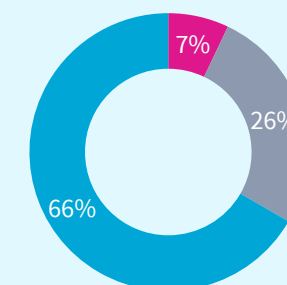
(Helemaal) mee oneens

Neutraal

Doordat ik meedoe aan deze raadpleging heb ik geleerd over de keuzes die de overheid moet maken over dit thema

Als de overheid vaker op deze manier inwoners laat meedenken over dit soort keuzes, dan krijg ik meer vertrouwen in de besluiten van de overheid

(Helemaal) mee eens

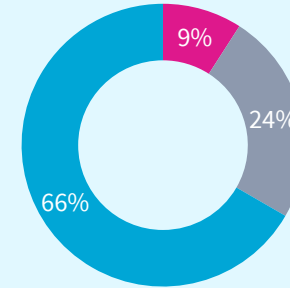
Hoe hebben deelnemers de raadpleging gewaardeerd?

- De grafieken hiernaast laten zien hoeveel deelnemers het (helemaal) eens en (helemaal) oneens waren met verschillende stellingen over de raadpleging. Het betreft hier de antwoorden van deelnemers van de open raadpleging.
- De belangrijkste resultaten:
 - Deelnemers zijn positief over de raadpleging: **92%** van de deelnemers geeft een voldoende en het gemiddelde cijfer is **7,0**. Dit is vergelijkbaar met andere PWE-raadplegingen.
 - 66%** van de deelnemers kon zijn of haar mening kwijt in deze raadpleging. **9%** kon dat niet.
 - 78%** van de deelnemers geeft aan er vertrouwen in te hebben dat raadpleging eerlijk is.
 - 89%** van de deelnemers geeft aan dit een belangrijk onderwerp te vinden om hun mening over te geven.
 - Een klein deel van de deelnemers (**6%**) geeft aan dat hij of zij de raadpleging moeilijk te begrijpen vond.
- In vergelijking met de representatieve raadpleging, laten deze resultaten zien dat minder deelnemers menen hun mening kwijt te kunnen, ze geven aan minder vertrouwen te hebben dat de raadpleging eerlijk is, maar geven wel vaker aan dat ze het een belangrijk onderwerp vinden om hun mening over te geven.

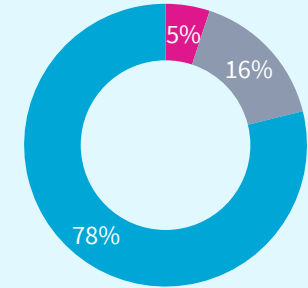
Figuur 22. Hoe waarden deelnemers de raadpleging.

Versie open (N=972)

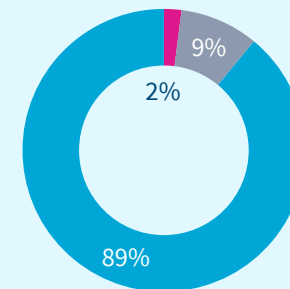
Ik kon mijn mening kwijt in deze raadpleging

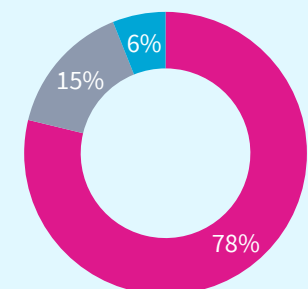
Ik vertrouw erop dat deze raadpleging eerlijk is

Ik vond het een belangrijk onderwerp om mijn mening over te geven

Ik vond de raadpleging moeilijk te begrijpen

(Helemaal)
mee oneens

Neutraal

(Helemaal)
mee eens

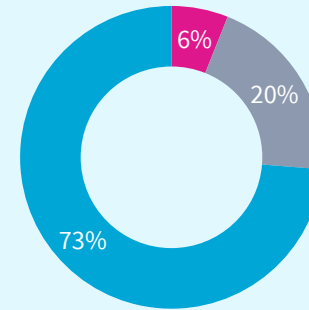
Hoe hebben deelnemers de raadpleging gewaardeerd?

- De grafieken hiernaast laten zien hoeveel deelnemers het (helemaal) eens en (helemaal) oneens waren met verschillende stellingen over de raadpleging. Het betreft hier de antwoorden van deelnemers van de open raadpleging.
- De belangrijkste resultaten:
 - 73%** van de deelnemers geeft aan te vinden dat deze methode vaker moet worden ingezet om inwoners te betrekken bij overheidsbeleid.
 - 41%** van de deelnemers geeft aan door deze raadpleging iets te hebben geleerd over de keuzes en dilemma's van de overheid op dit thema.
 - 49%** van de deelnemers zegt beslissingen over dit onderwerp makkelijker te kunnen accepteren als er veel mensen meedoen aan deze raadpleging.
 - 51%** van de deelnemers zegt meer vertrouwen te krijgen in besluiten van de overheid als de overheid inwoners vaker laat meedenken over dit soort keuzes.
- In vergelijking met de representatieve raadpleging, laten deze resultaten zien dat deelnemers aan de open versie minder vaak aangeven iets geleerd te hebben over de keuzes en dilemma's, de beslissingen minder vaak te kunnen accepteren over dit onderwerp en minder vaak hebben ze meer vertrouwen gekregen in besluiten van de overheid.

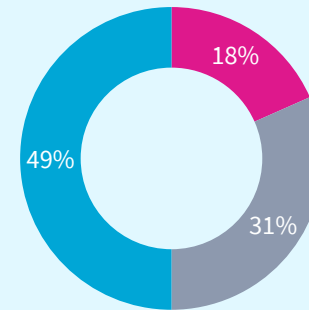
Figuur 23. Hoe waarden deelnemers de raadpleging.

Versie open (N=972)

Deze methode moet vaker worden ingezet om inwoners te betrekken bij overheidsbeleid

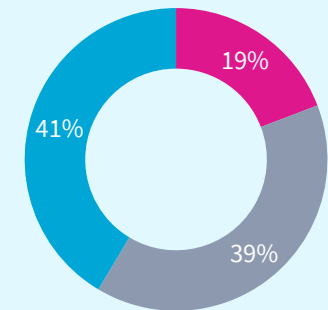
Als veel mensen meedoen aan deze raadpleging, dan zijn de uiteindelijke besluiten over dit onderwerp voor mij beter te accepteren

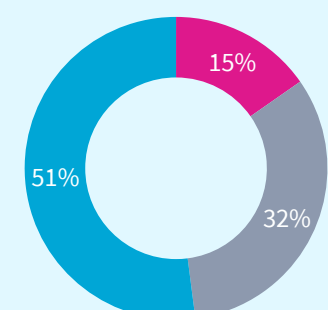
(Helemaal) mee oneens

Neutraal

Doordat ik meedoe aan deze raadpleging heb ik geleerd over de keuzes die de overheid moet maken over dit thema

Als de overheid vaker op deze manier inwoners laat meedenken over dit soort keuzes, dan krijg ik meer vertrouwen in de besluiten van de overheid

(Helemaal) mee eens

6

Bijlagen: Verdieping & Methodologie

6A

Verdieping

6B

Methodologische verantwoording

1

Aanleiding & Opzet

2

Respondenten

3

Over waterveiligheid

4

Overige vragen

5

Over de raadpleging

6

Bijlagen: Verdieping &
Methodologie

6A

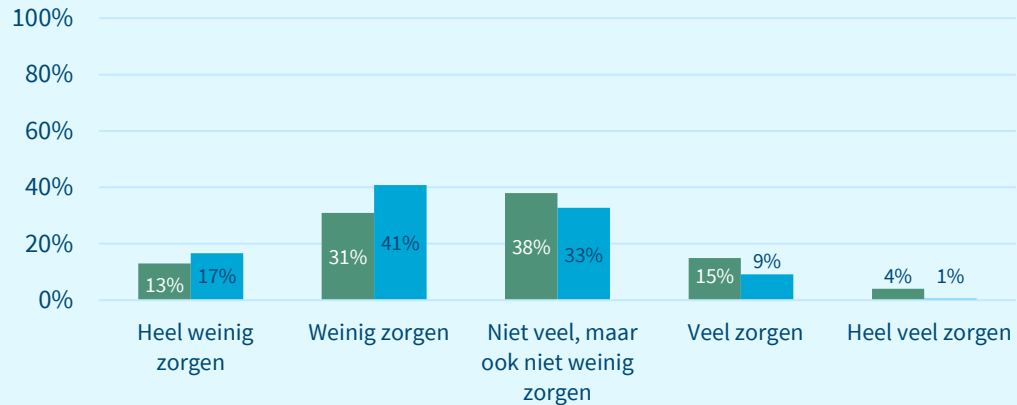
Verdieping

- Aanvullende figuren met verdiepende resultaten en resultaten van de open raadpleging

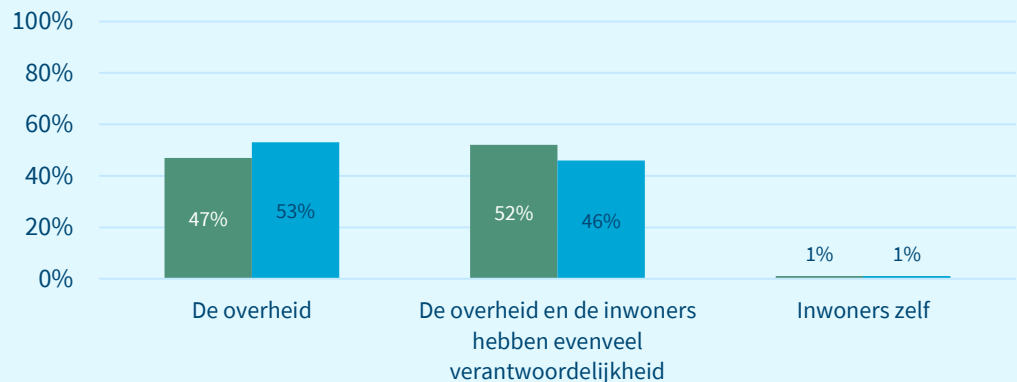
Figuur 24. “Hoeveel zorgen maakt u zich over de waterveiligheid?”

Versie open raadpleging (N=972) en representatief (N= 1.210)

Figuur 25. “Wie moet zorgen dat we veilig zijn tegen overstromingen?”

Versie open raadpleging (N=972) en representatief (N= 1.210)

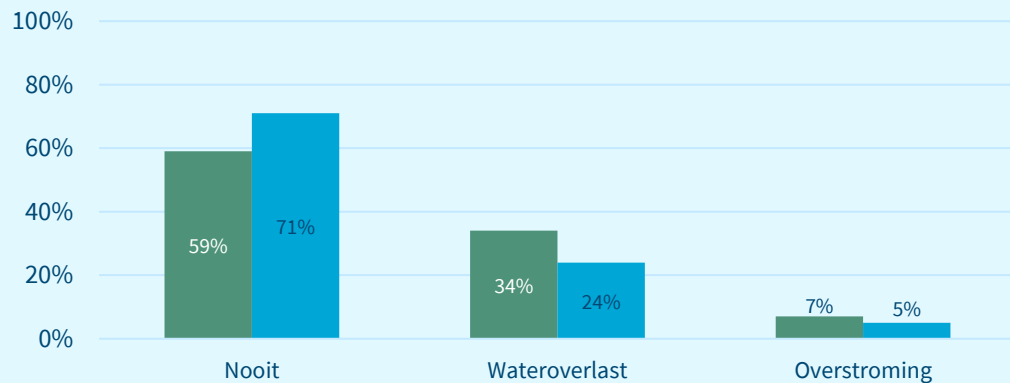

Hoe denken inwoners van Noord-Brabant over waterveiligheid?

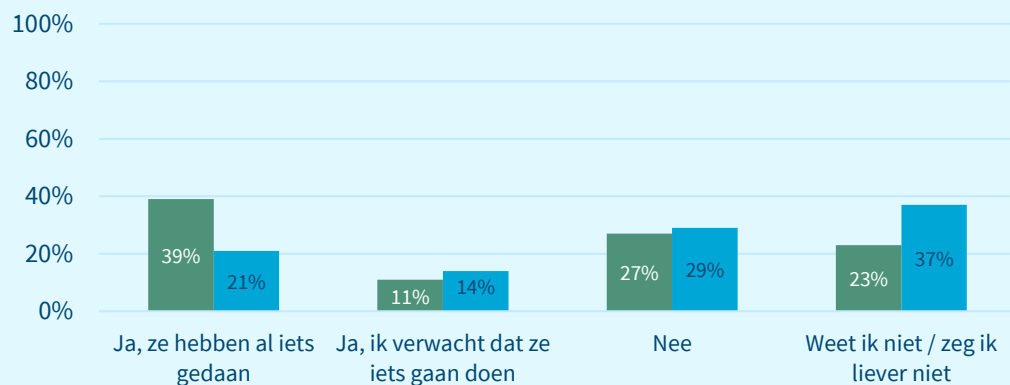
- Hoeveel zorgen deelnemers zich maken over waterveiligheid is gepresenteerd in Figuur 24 voor zowel de open (groen), als de representatieve (blauw) raadpleging.
- Als we kijken naar de resultaten van de open raadpleging, zien we dat 44% van de deelnemers zich **(heel) weinig zorgen** maakt. 38% van de deelnemers staat er **neutraal** in. Zij maken zich niet veel, maar ook niet weinig zorgen. Een aandeel van 19% maakt zich **(heel) veel zorgen**.
- In vergelijking met de representatieve versie, zien we dat aan de open versie minder deelnemers hebben meegedaan die zich (heel) weinig zorgen maken en meer deelnemers die zich (heel) veel zorgen maken over waterveiligheid.
- Hoe deelnemers denken over bij wie de verantwoordelijkheid ligt om te zorgen dat we veilig zijn tegen overstromingen, is weergegeven in Figuur 25 voor zowel de open (groen), als de representatieve (blauw) raadpleging.
- 47% van de deelnemers stelt dat de **overheid** hiervoor verantwoordelijk is. Meer dan de helft (52%) vindt dat de **overheid samen met inwoners** deze verantwoordelijkheid draagt. 1% meent dat **inwoners** verantwoordelijk zijn.
- In vergelijking met de representatieve versie, zien we dat in de open versie deelnemers vaker vinden dat zowel de overheid als inwoners evenveel verantwoordelijkheid hebben om te zorgen dat we veilig zijn tegen overstromingen.

Figuur 26. “Heeft u zelf wel eens problemen gehad door water?”
Versie open raadpleging (N=972) en representatief (N= 1.210)

Figuur 27. “Heeft de overheid in uw buurt iets gedaan om de inwoners veilig te houden bij overstromingen?”
Versie open raadpleging (N=972) en representatief (N= 1.210)

Hoe denken inwoners van Noord-Brabant over waterveiligheid?

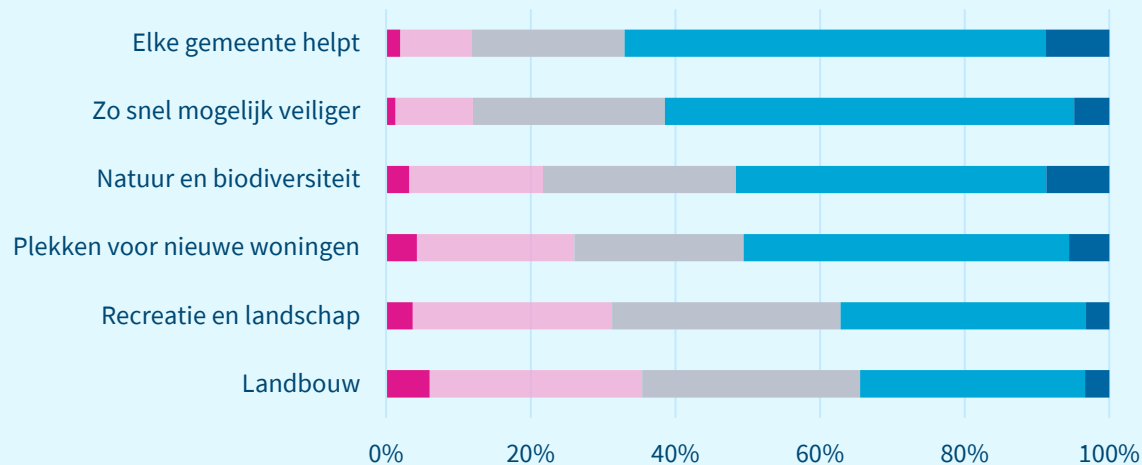
- Of deelnemers uit de open raadpleging zelf wel eens problemen hebben gehad door water is gepresenteerd in Figuur 26 voor zowel de open (groen) als representatieve (blauw) raadpleging.
- 59% van de deelnemers geeft aan **nooit** problemen door water gehad te hebben. 34% heeft wel eens 1 of meerdere keren **wateroverlast** gehad. Een aandeel van 7% heeft 1 of meerdere keren een **overstroming** gehad.
- In vergelijking met de representatieve versie, zien we dat aan de open versie meer deelnemers hebben meegedaan die zelf wel eens problemen hebben gehad door water.
- Of de overheid in de buurt iets heeft gedaan om de inwoners veilig te houden bij overstromingen, is weergegeven in Figuur 27 voor zowel de open (groen) als de representatieve (blauw) raadpleging.
- Een meerderheid van 39% van de deelnemers geeft aan dat de overheid al **iets heeft gedaan** om inwoners veilig te houden in hun buurt. 11% **verwacht** dat de overheid iets gaat doen. Volgens 27% van de deelnemers heeft de overheid **niks** gedaan om inwoners veilig te houden. En 23% **weet het niet** of wil het niet aangeven.
- In vergelijking met de representatieve versie, zien we dat in de open versie meer deelnemers hebben aangegeven dat de overheid in hun buurt iets heeft gedaan om inwoners veilig te houden bij overstromingen.

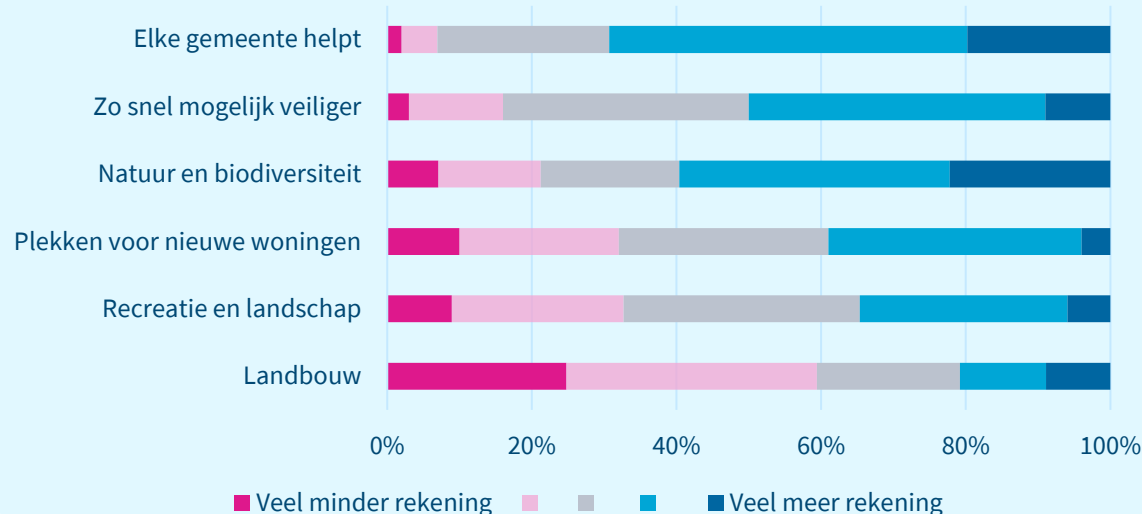
Aantal deelnemers over hoeveel rekening de overheid moet houden bij het maken van keuzes over de doelen

- In Figuur 28 staan de percentages deelnemers uit de representatieve raadpleging die het schuifje op de verschillende punten van de slider heeft gezet. Figuur 29 laat dit zien voor de deelnemers uit de open raadpleging.
- Wat opvalt is dat in de representatieve raadpleging **relatief weinig** deelnemers met een van de doelen veel minder rekening of veel meer rekening willen houden. Deelnemers hebben het schuifje op de slider niet vaak op een van de twee uiterste waarden gezet.
- In de open raadpleging wordt relatief gezien vaker het schuifje van de slider op de **extreme waarden** gezet. Met het doel 'Zo veel mogelijk rekening houden met de natuur en biodiversiteit' wil meer dan 20% van de deelnemers veel *meer* rekening mee houden. Voor het doel 'Zo veel mogelijk rekening houden met landbouw' is dit andersom. Daar wil minstens 20% veel *minder* rekening mee houden.

Figuur 28. Percentage deelnemers per beleidsdoel
Versie representatief (N=1.210)

Figuur 29. Percentage deelnemers per beleidsdoel
Versie open (N=972)

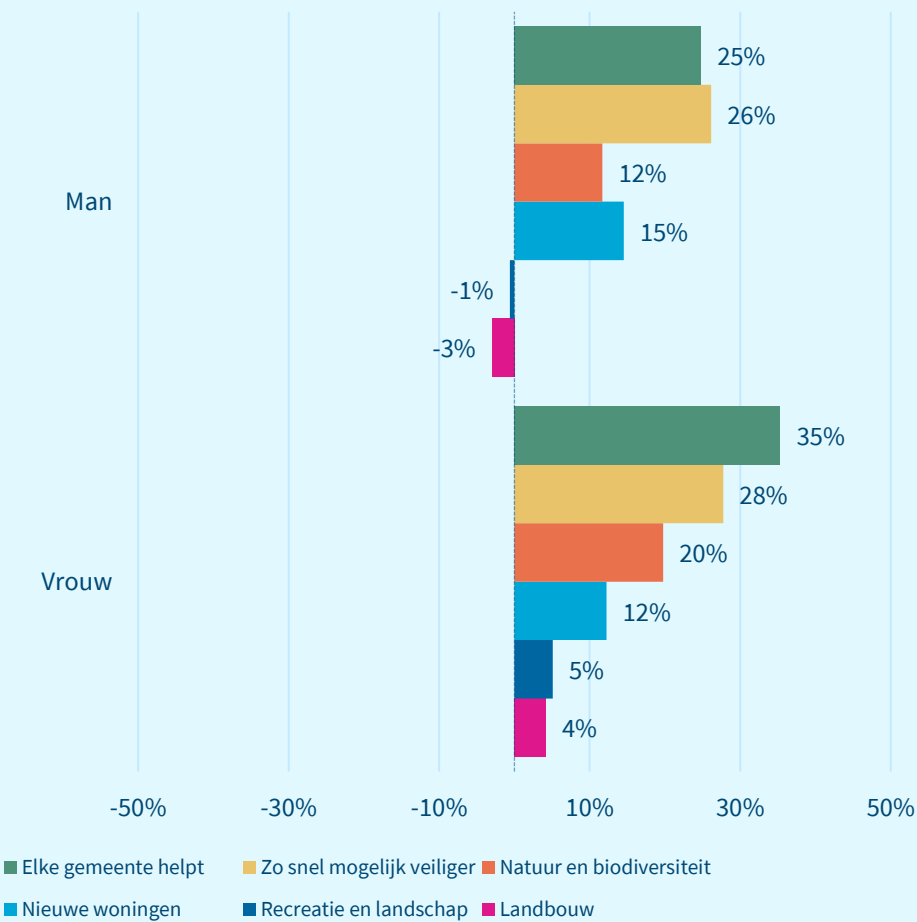
Inzichten uitsplitsingen keuze-opties naar verschillende kenmerken van deelnemers

- Op de pagina's die volgen zijn verschillende uitsplitsingen van de keuze-opties gemaakt naar kenmerken van de deelnemers. De uitsplitsingen zijn naar gender, leeftijd, opleidingsniveau, regio, voorkeur voor aanpak, ervaring met wateroverlast, zorgen omtrent waterveiligheid en woongebied. Dit laten we zien voor zowel de deelnemers uit de representatieve als de open raadpleging. Voor de representatieve groep kunnen we significante uitspraken doen. Die inzichten beschrijven we hier.
- Deelnemers die **jonger dan 25 jaar** oud prioriteren de optie *Landbouw* significant **hoger** dan deelnemers uit de andere leeftijdsgroepen. Maar: voor deze groep geldt ook dat de onderste vier opties niet significant van elkaar verschillen. Dat komt doordat het aantal deelnemers onder de 25 jaar klein is.
- Deelnemers met een **laag opleidingsniveau** prioriteren de optie *Landbouw* significant **hoger** dan de optie *Recreatie en landschap*. Zij vinden zo veel mogelijk rekening houden met landbouw dus belangrijker dan zo veel mogelijk rekening houden met recreatie en landschap. Ook prioriteert de **laag** groep de optie *Landbouw* significant **hoger** dan de opleidingsniveaus midden en hoog. De opleidingsniveaus **midden en hoog** scoren de eerste optie, Elke gemeente helpt, significant **hoger**.
- Deelnemers die in een **Brabant-Oost** wonen prioriteren de optie *Zo snel mogelijk veiliger* significant **hoger** dan deelnemers die niet in een Brabant-Oost wonen. Zij vinden deze optie dus belangrijker in tegenstelling tot de rest. De volgorde van prioriteiten verschilt niet significant.
- Deelnemers die hun woonomgeving omschrijven als **landelijk**, prioriteren de optie *Plekken voor nieuwe woningen* significant **hoger** dan de optie *Landbouw*. Zij geven dus een hogere prioritering aan plekken voor nieuwe woningen dan aan meer rekening houden met landbouw.

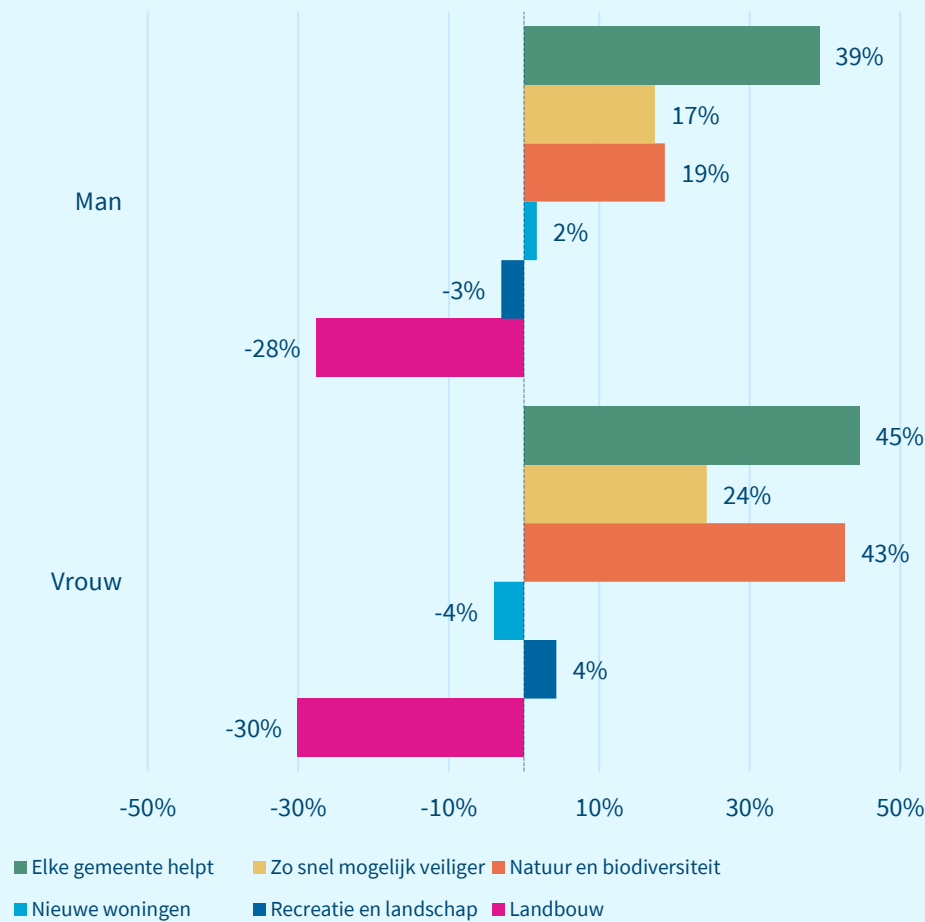

Prioriteiten van deelnemers uitgesplitst naar gender

Figuur 30. Prioritering van doelen – Naar gender
Versie representatief (N= 1.210)

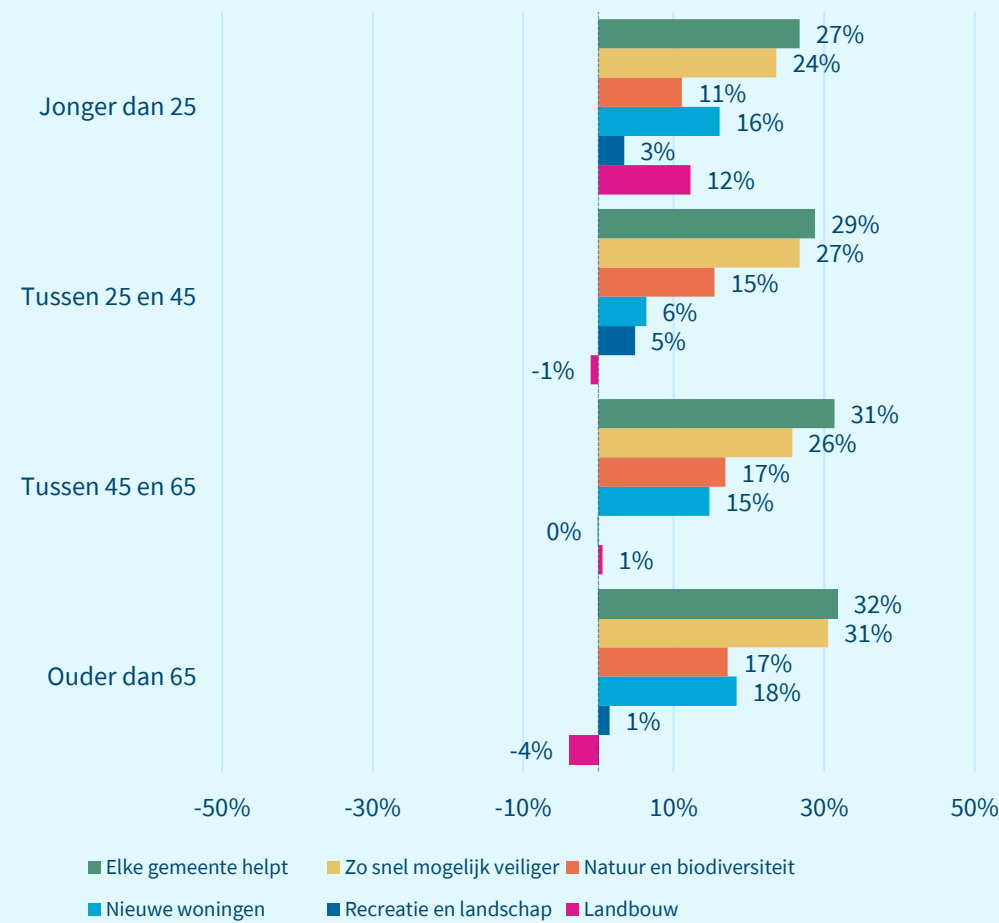

Figuur 31. Prioritering van doelen – Naar gender
Versie open (N= 972)

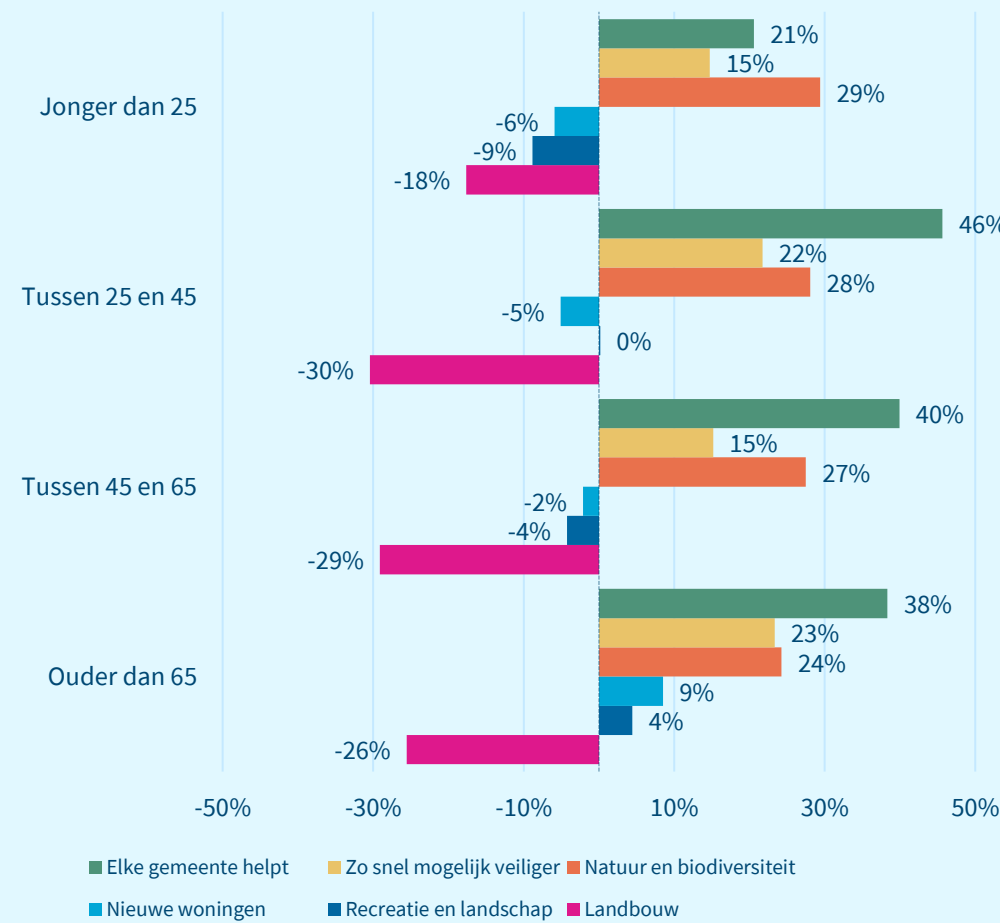

Prioriteiten van deelnemers uitgesplitst naar leeftijdsgroep

Figuur 32. Prioritering van doelen – Naar leeftijdsgroep
Versie representatief (N= 1.210)

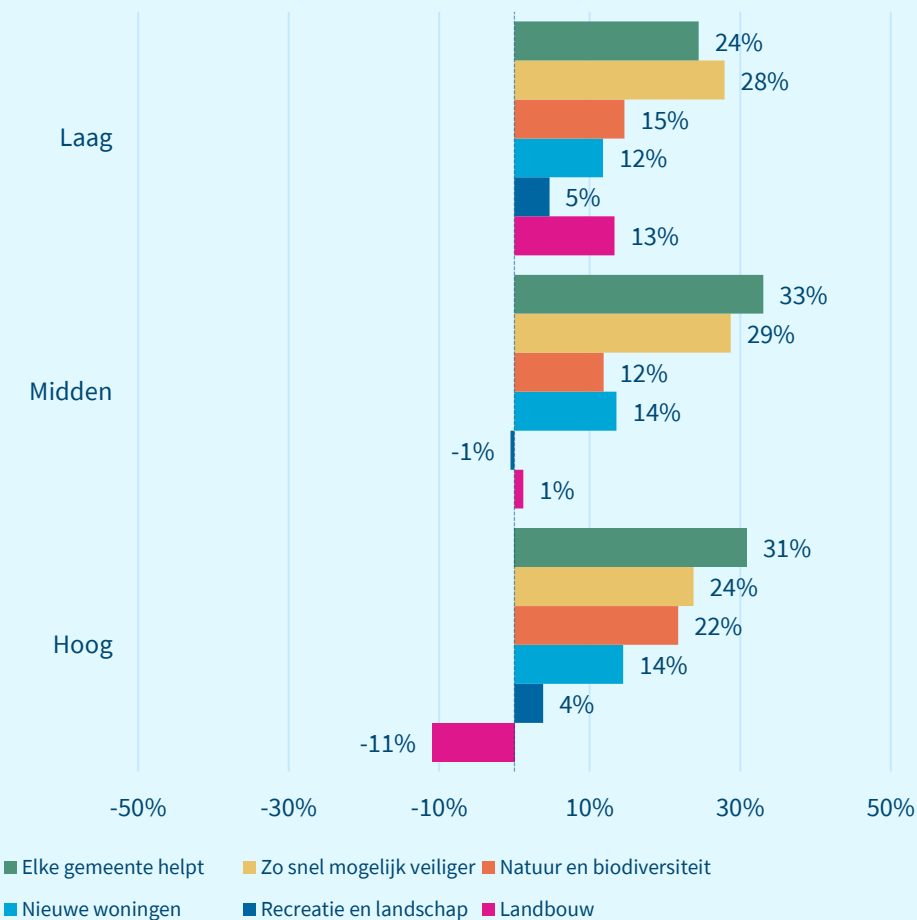

Figuur 33. Prioritering van doelen – Naar leeftijdsgroep
Versie open (N= 972)

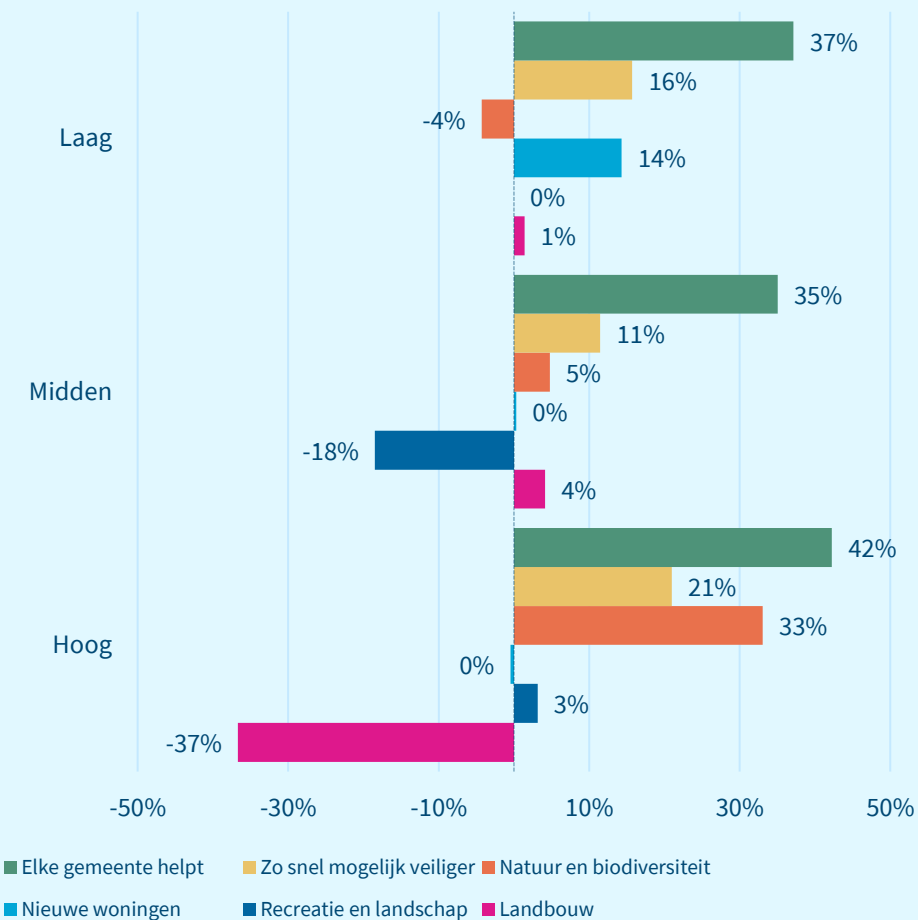

Prioriteiten van deelnemers uitgesplitst naar opleidingsniveau

Figuur 34. Prioritering van doelen – Naar opleidingsniveau
Versie representatief (N= 1.210)

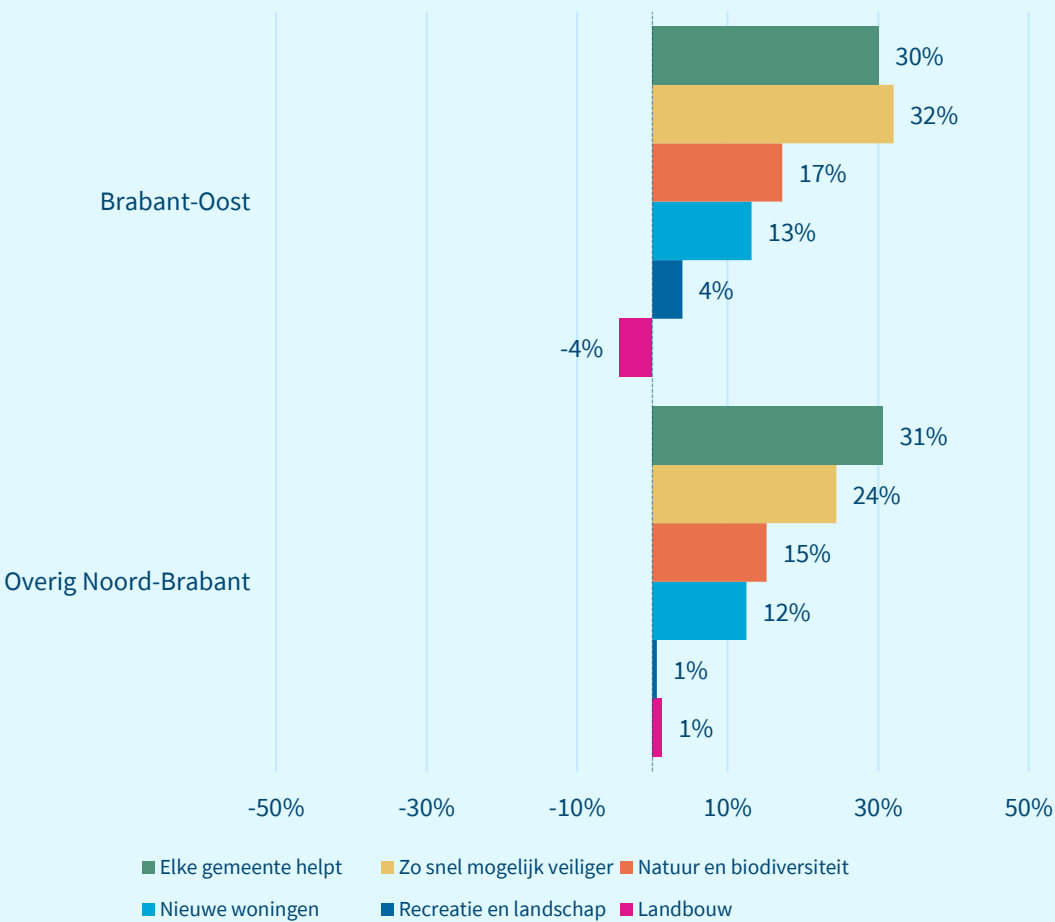

Figuur 35. Prioritering van doelen – Naar opleidingsniveau
Versie open (N= 972)

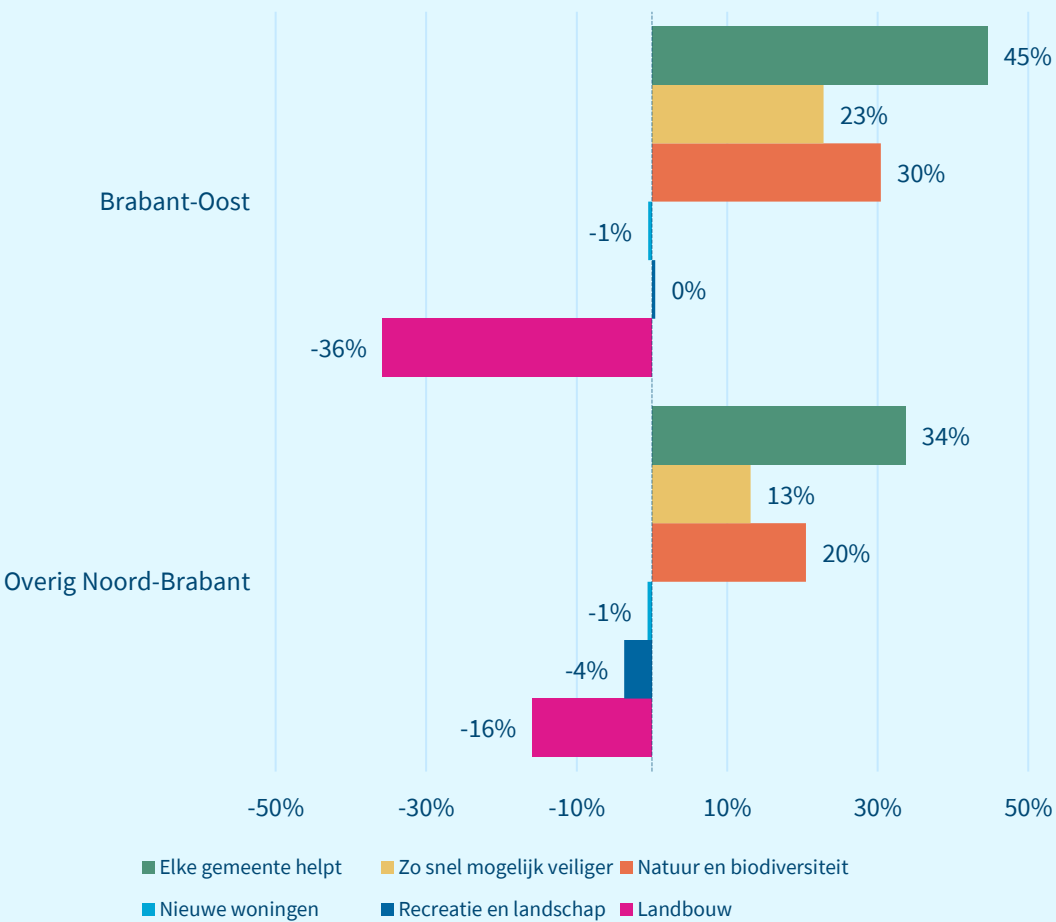

Prioriteiten van deelnemers uitgesplitst naar regio

Figuur 36. Prioritering van doelen – Naar regio
Versie representatief (N= 1.210)

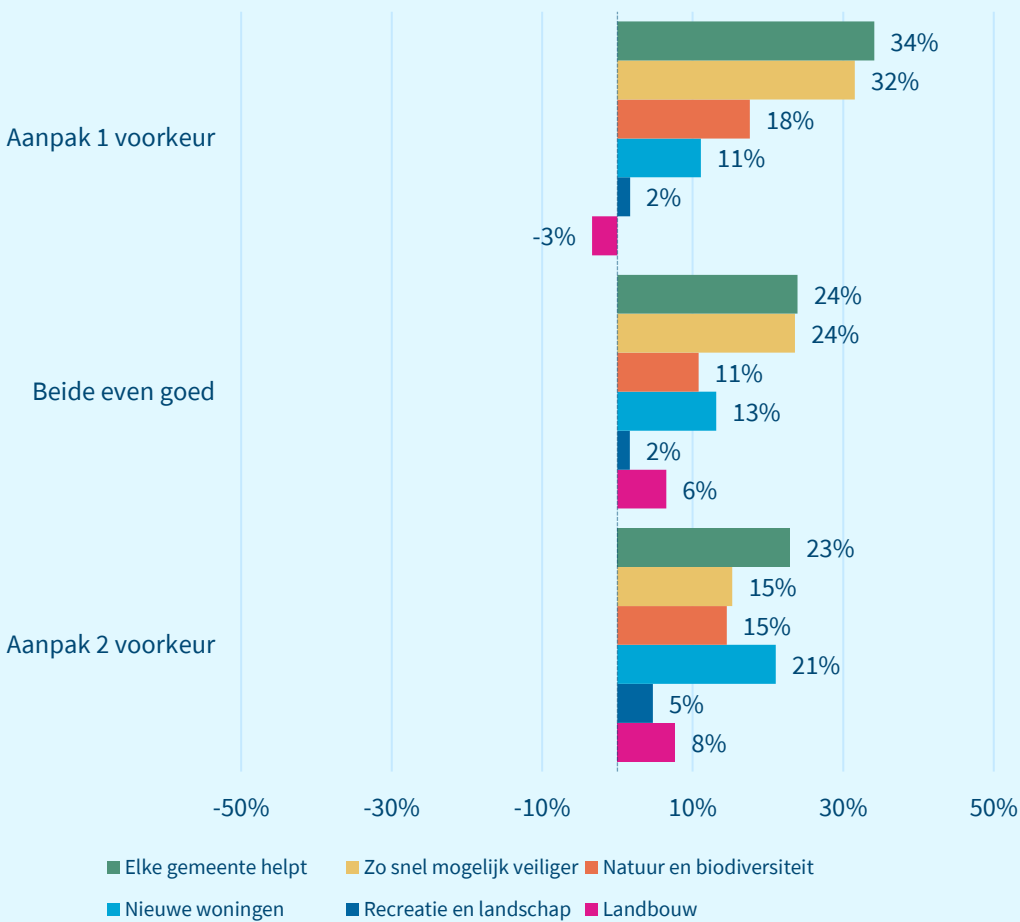

Figuur 37. Prioritering van doelen – Naar regio
Versie open (N= 972)

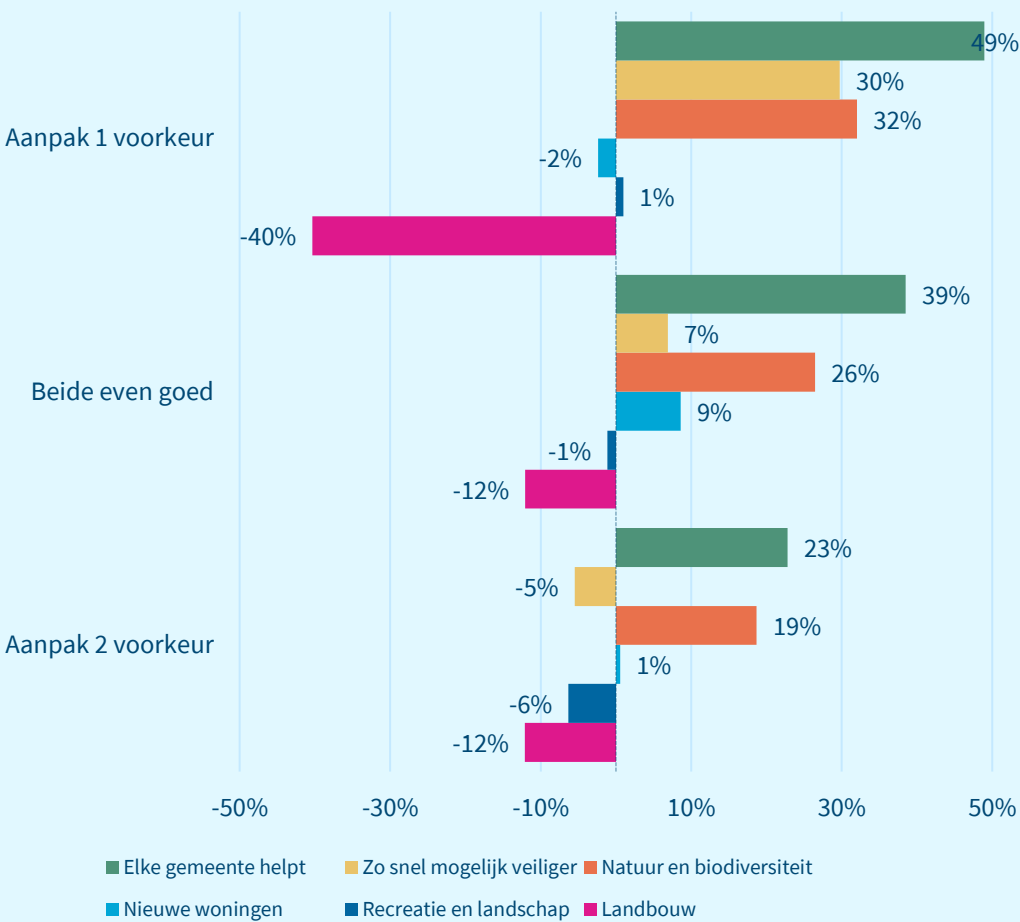

Prioriteiten van deelnemers uitgesplitst naar voorkeur voor de aanpak

Figuur 38. Prioritering van doelen – Naar voorkeur voor de aanpak
Versie representatief (N= 1.210)

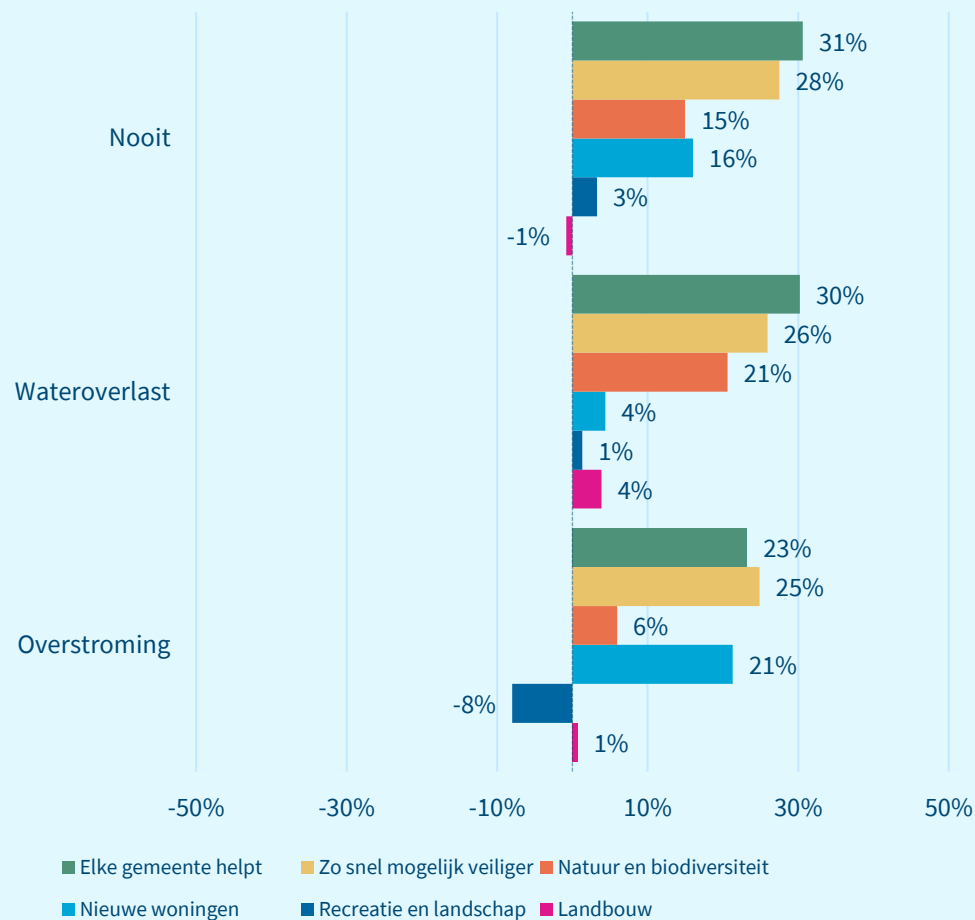

Figuur 39. Prioritering van doelen – Naar voorkeur voor de aanpak
Versie open (N= 972)

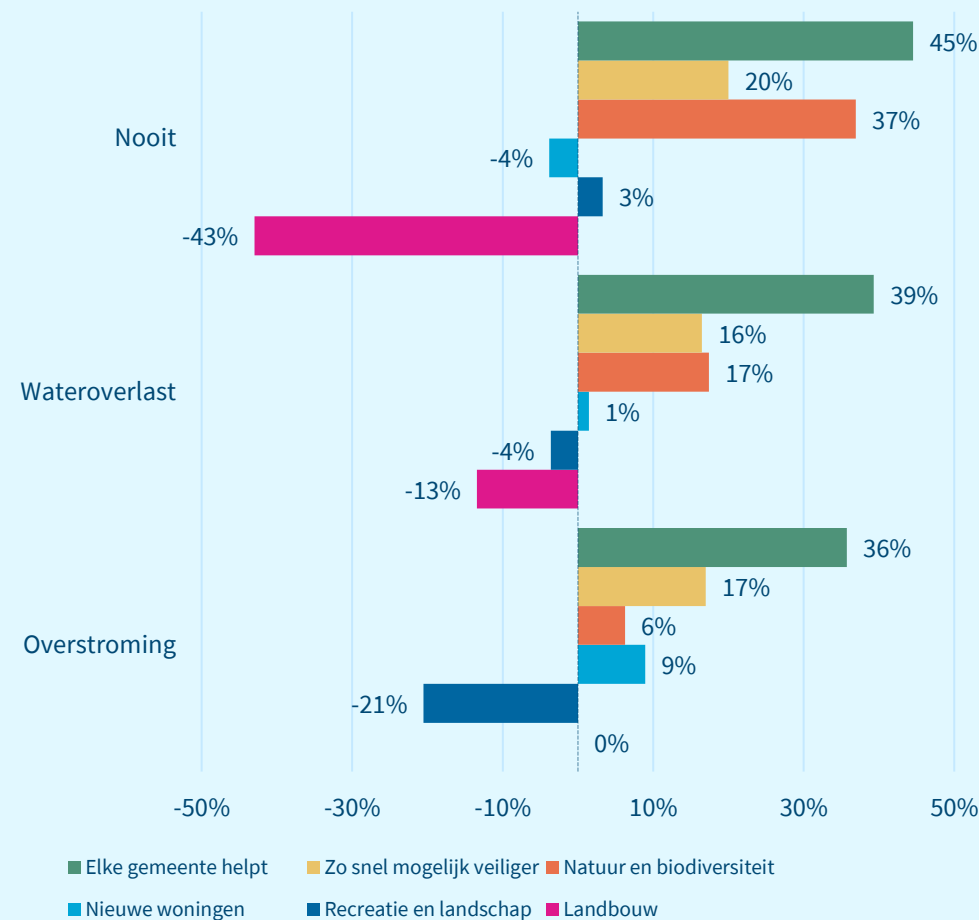

Prioriteiten van deelnemers uitgesplitst naar ervaring met wateroverlast

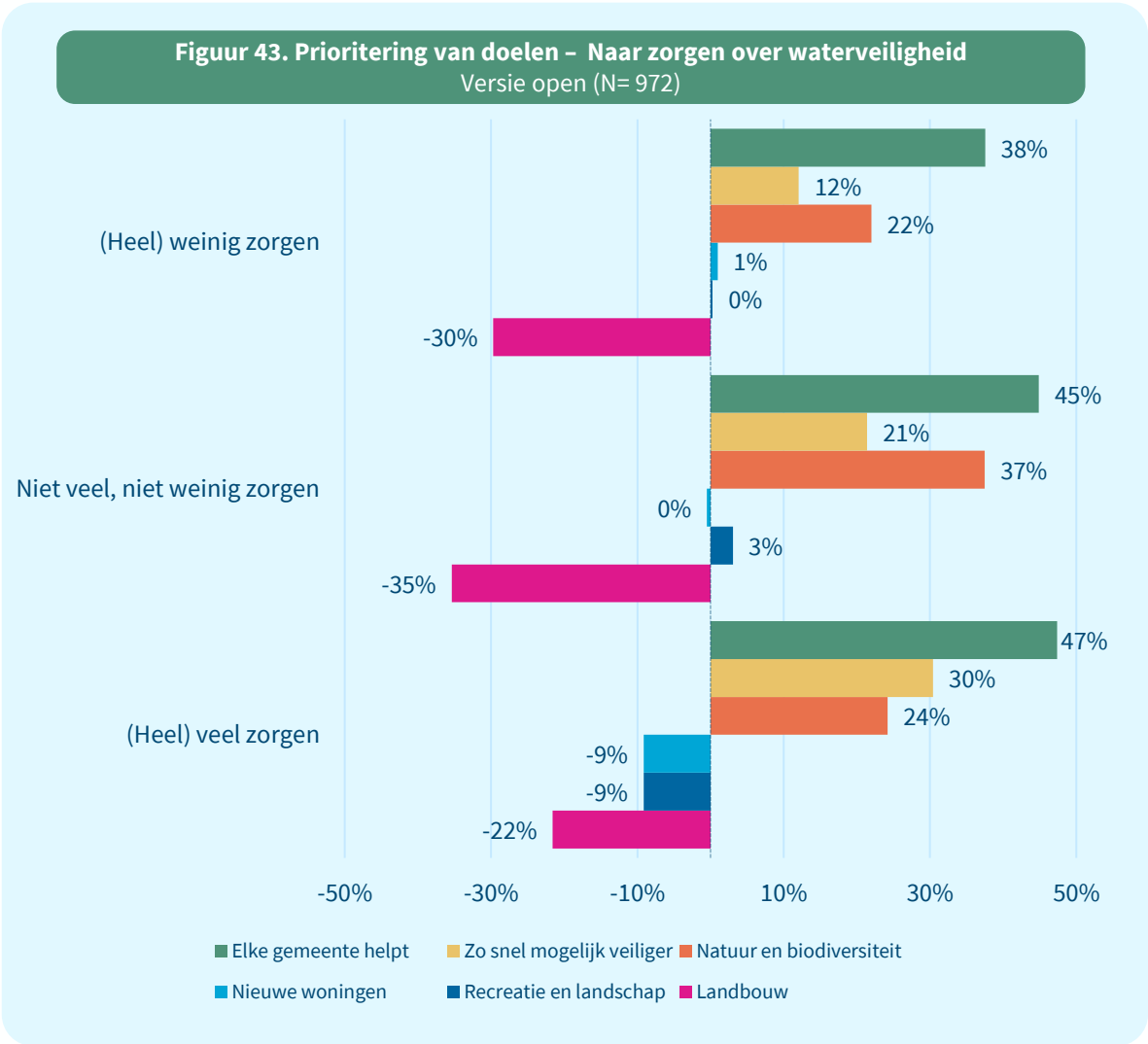
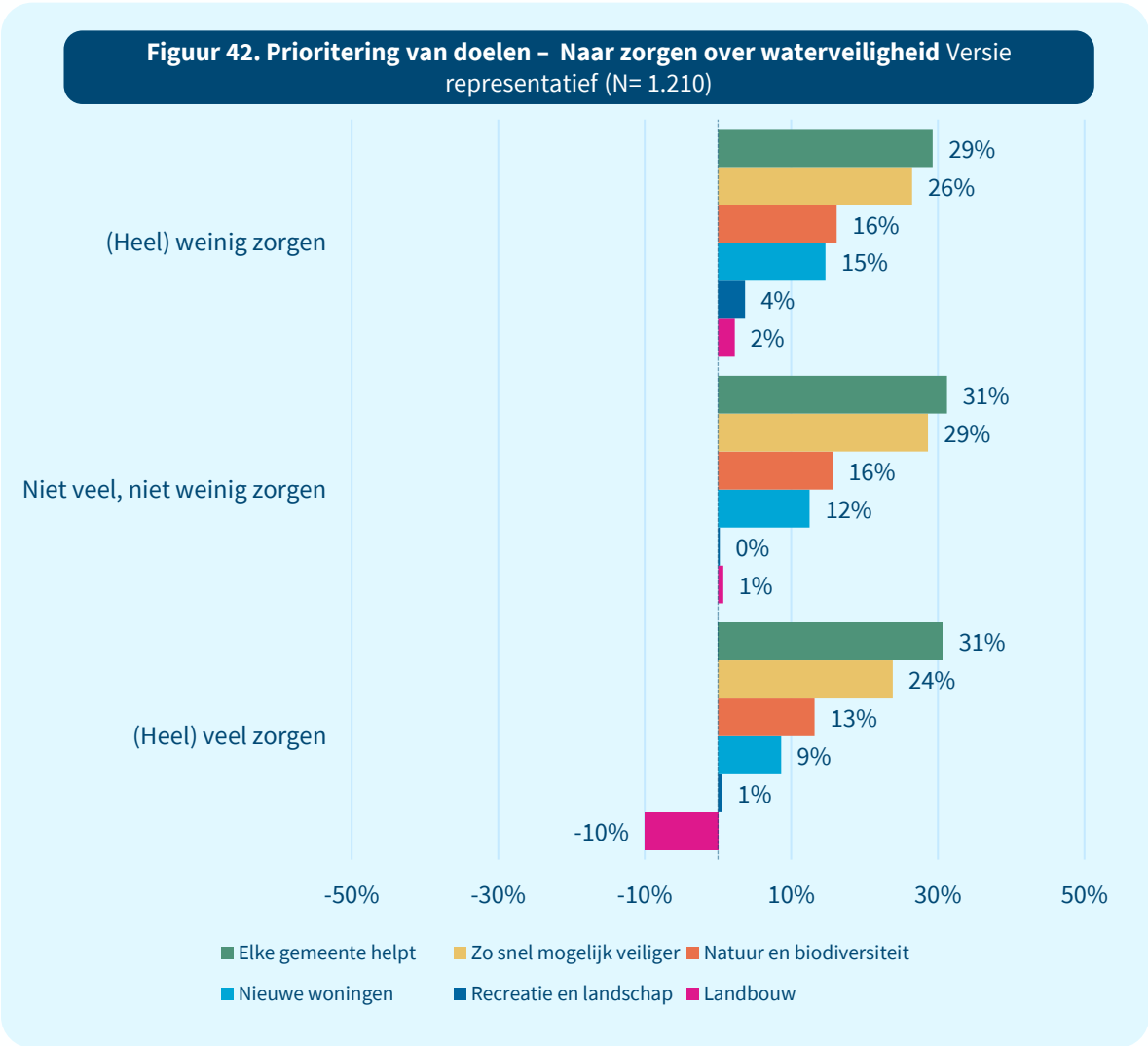
Figuur 40. Prioritering van doelen – Naar ervaring met wateroverlast Versie representatief (N= 1.210)

Figuur 41. Prioritering van doelen – Naar ervaring met wateroverlast Versie open (N= 972)

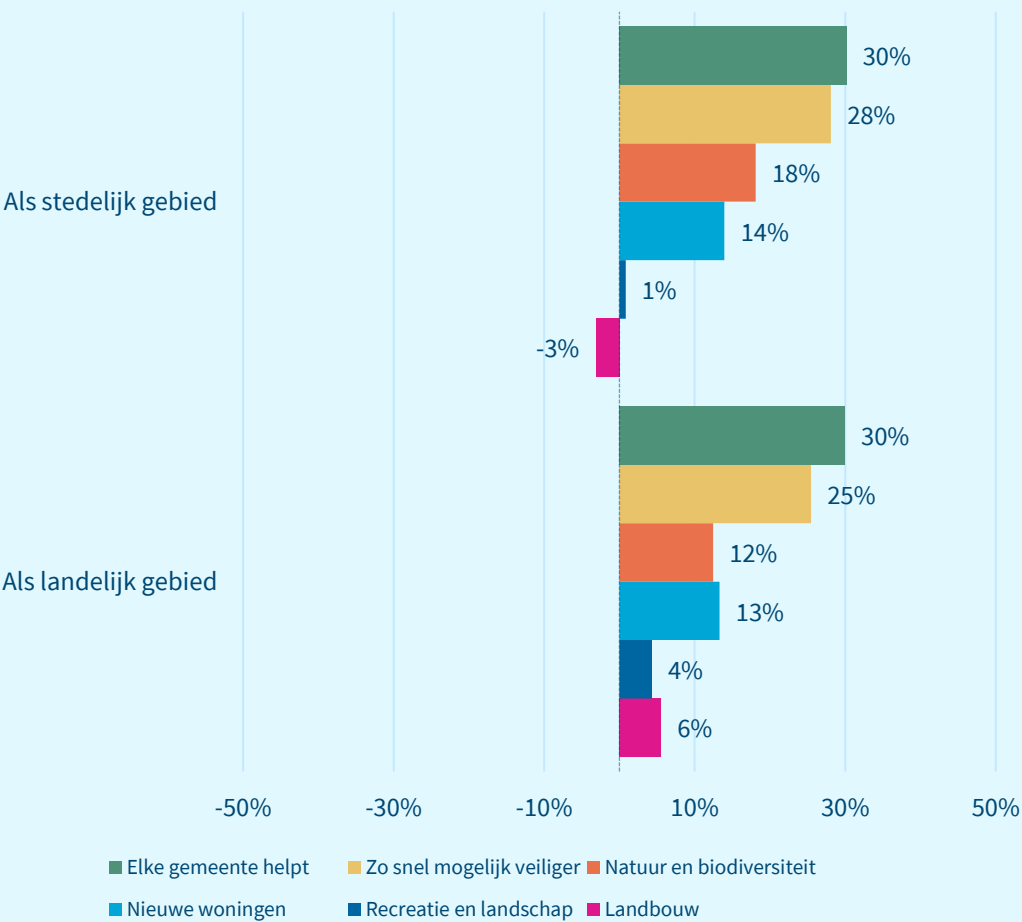

Prioriteiten van deelnemers uitgesplitst naar zorgen over waterveiligheid

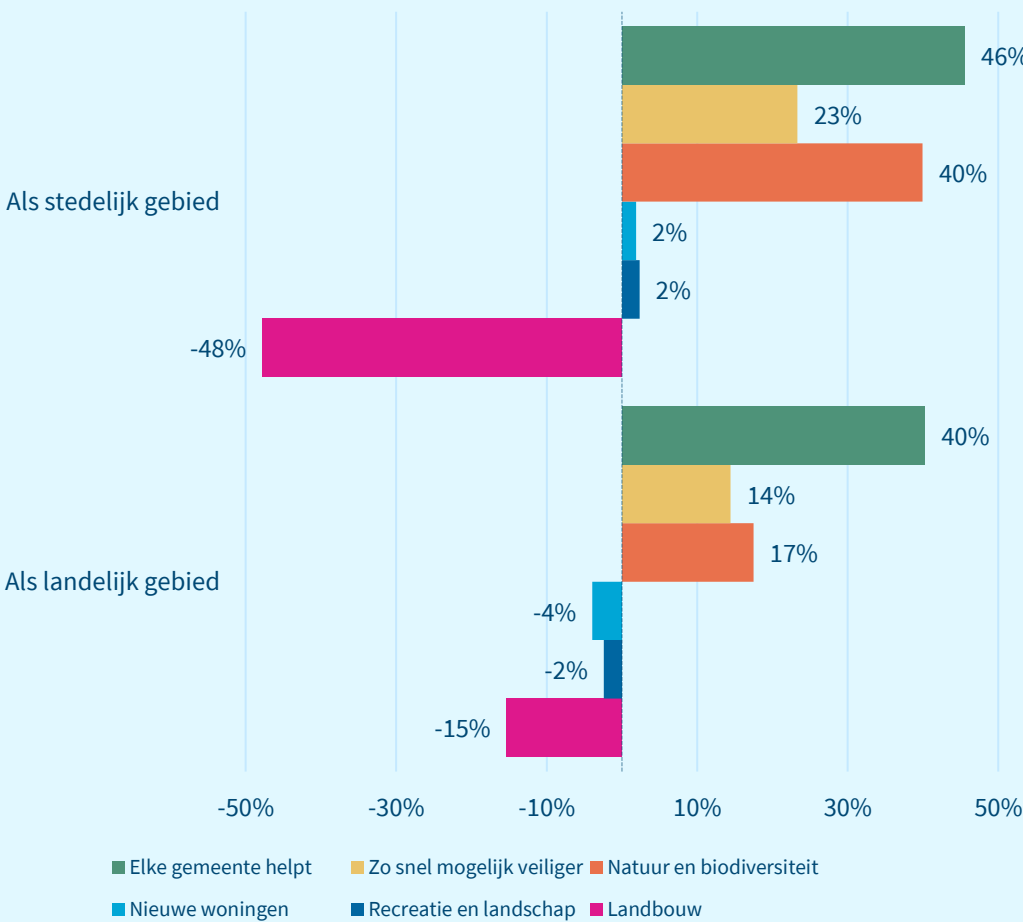

Prioriteiten van deelnemers uitgesplitst naar woongebied

Figuur 44. Prioritering van doelen – Naar woongebied
Versie representatief (N= 1.210)

Figuur 45. Prioritering van doelen – Naar woongebied
Versie open (N= 972)

6B

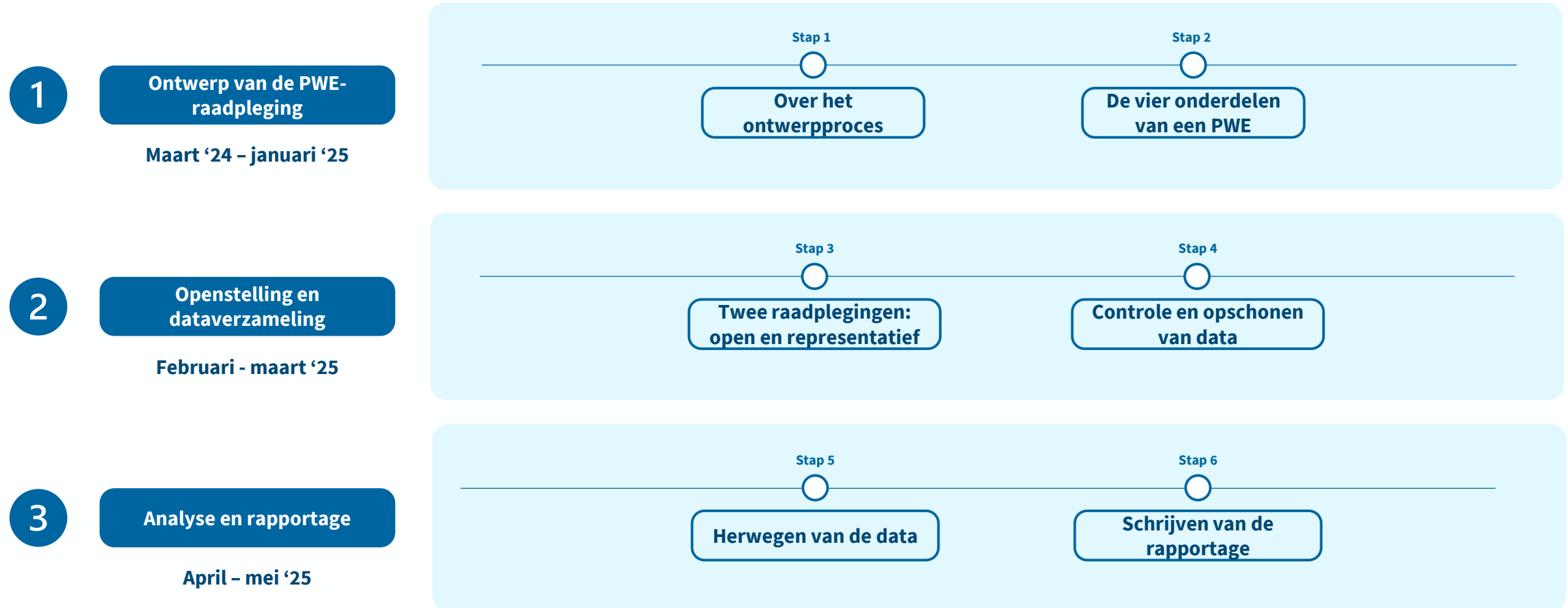
Methodologische verantwoording

- Hoe is de raadpleging tot stand gekomen?
- Hoe zijn de data geanalyseerd?

Het ontwerp en de uitvoering van dit onderzoek vond plaats in drie fases die we in detail uitwerken

Overzicht van het proces: Welke stappen zijn doorlopen?

Stap 1. Over het ontwerpproces

Feedback gedurende het ontwerpproces

Gedurende het ontwerpproces is op verschillende momenten feedback verzameld van experts en samenwerkingspartners. Dat hebben we gedaan tijdens twee ontwerpssessies, losse interviews, de mogelijkheid tot schriftelijke feedback en een testpanel. We hebben bij deze momenten veel feedback opgehaald, waar we dankbaar gebruik van hebben gemaakt voor het verbeteren van de raadpleging.

- **Ontwerpsessies met mede-overheden:** tijdens een eerste ontwerpssessie met verschillende overheden (waterschappen, gemeenten en provincie) in maart 2024 zijn twee schetsontwerpen van de keuzetaak voorgelegd aan de groep. Op basis van deze gesprekken is het ontwerp aangescherpt en opnieuw besproken in augustus 2024. Daarbij hebben we gevraagd feedback te geven op de opties uit deze keuzetaak: zouden er dingen moeten worden toegevoegd, weggelaten of veranderd? En we hebben hen gevraagd input te geven op de effecten van de opties op verschillende stakeholders. Vervolgens zijn we in diverse samenstellingen samengekomen om het ontwerp af te maken.
- **Interviews:** We hebben enkele interviews afgenomen met experts met kennis en ervaring in het waterdomein.
- **Schriftelijke feedback:** In december 2024 is een 95% versie van het ontwerp gedeeld met iedereen die bij een ontwerpssessie was uitgenodigd en had aangegeven nog eens feedback te willen geven. Op basis van de reacties is het ontwerp definitief gemaakt.
- **Testpanel:** Voor de livegang van de raadpleging is heeft een betaald testpanel van 45 respondenten de raadpleging ingevuld. Hierbij is gekeken of de deelnemers de opzet en informatie goed begrepen. De resultaten van deze test hebben niet geleid tot aanpassingen aan de raadpleging.

Stap 2. De drie aspecten van een PWE

Een Participatieve Waarde Evaluatie bestaat uit drie aspecten:

1. Het vaststellen van de **vraagstelling en vorm** van de PWE
2. De **opties** waaruit de deelnemer kan kiezen en de **informatie** over de opties en de effecten ervan
3. Een **beperking** waardoor deelnemers niet alle opties kunnen kiezen

Vraagstelling en vorm

De vraagstelling is bepaald op basis van de ruimte die de overheden op dit moment hebben om keuzes te maken. Om het doel te behalen staat vast dat er oplossing nodig zijn. De keuzeruimte zit in het bepalen *hoe* de oplossingen genomen worden en *op welke termijn*.

De vraag heeft een concrete beperking (budget, tijd en ruimte voor water) en is gradueel in te vullen (er zijn verschillende opties voor uitvoering die niet direct leiden tot ja/nee oplossingen). Daarom is gekozen om als vorm een *slider PWE* te hanteren (zie ook het keuzeschema op de volgende pagina).

Opties en informatie

De opties zijn geformuleerd op basis van de te verwachten effecten van de keuzes. Voor deze effecten is de opzet van een Milieueffectrapportage (MER) als uitgangspunt genomen. De effecten die daarin beschreven worden zijn vertaald naar het vraagstuk over waterveiligheid. Effecten die niet direct gerelateerd zijn aan dit vraagstuk of waar geen keuzevrijheid over is, zijn weggelaten.

De informatie over de opties is bepaald in samenwerking met experts van de waterschappen.

Beperking

In de realiteit worden beleidskeuzes gemaakt in de context van bepaalde beperkingen. Dit kan een doel zijn, de beschikbare middelen en/of andere factoren die de haalbaarheid bepalen. In overleg met de waterschappen is bepaald dat de belangrijkste beperkingen in dit keuzevraagstuk zijn: (1) het beschikbare budget, (2) de ruimte die beschikbaar is voor water en (3) het doel van waterveiligheid op de lange termijn. In de praktijk legt het budget de meest directe beperking op (als ergens geen geld voor is, kan het ten slotte niet worden uitgevoerd). Om deze reden is gekozen om in de PWE de strikte beperking te zetten op het budget.

Welk type PWE kies je?

Wat is de aard van de beperking?

Er is **een concrete, meetbare beperking** zoals een budget of uitvoeringscapaciteit. Ook een beperkend beleidsdoel kan een optie zijn. De keuze gaat waarschijnlijk over concrete beleidsopties die gebruikmaken van schaarse publieke middelen of goederen

Zijn de keuze-opties **gradueel** of **discreet**?

Discreet: Deelnemers kiezen hun voorkeursopties. De overige opties kiezen zij niet. Ze stellen hun eigen voorkeursbeleid samen.

Gradueel: Deelnemers kunnen een (beetje) meer of minder inzetten op een optie. Bijvoorbeeld meer of minder budget toekennen aan een beleids optie.

Is de keuze-situatie **relatief** of **absoluut**?

Relatief: Deelnemers geven aan of ze meer of minder willen inzetten op een optie *ten opzichte van de huidige situatie*

Absoluut: Deelnemers geven met punten aan hoeveel waarde ze aan een optie hechten. Des te belangrijker, des te meer punten.

Type Pick mode

- Werkt optimaal voor het beoordelen en afwegen van concrete beleids opties

Type Closed slider mode

- Slider mode met een concrete beperking, zoals budget, ruimte of een kwantitatief beleidsdoel

Type Open slider mode

- Slider mode met een algemene beperking, zoals inspanning

Type Points mode

- Werkt optimaal als beleidsvrijheid nog groot is. En bij waardenvraagstukken.

Stap 3. Twee raadplegingen: open en representatief

- Tussen 6 februari en 10 maart 2025 konden deelnemers meedoen aan de raadpleging. Daarin bestonden twee varianten.
 - **Representatieve raadpleging (panel):** 1.210 inwoners van de provincie Noord-Brabant hebben deelgenomen via een panelbureau. In deze gesloten groep controleren we de weerspiegeling van de bevolking in Brabant-Oost op de kenmerken leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Segmenten van de bevolking die ondanks de controle licht ondervertegenwoordigd waren zijn zwaarder meegewogen, en vice versa (post-stratificatie, zie onderdeel 6). Daardoor zijn de resultaten van de gesloten raadpleging representatief op de kenmerken leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en woonachtig in Brabant-Oost.
 - **Open raadpleging:** Alle Nederlanders van 16 jaar of ouder konden meedoen aan de open raadpleging (via de vrij toegankelijke URL [DenkMeeOverHoogwater.nl](https://denkmeeoverhoogwater.nl)). Dit hebben 972 inwoners gedaan. Omdat iedereen die mee wil doen mee kan doen, vergroot een open raadpleging de *inclusiviteit*. Een open raadpleging trekt typisch gezien meer deelnemers met een uitgesproken mening en/of een expliciet belang bij het onderwerp.
- Inhoudelijk waren beide versies identiek. De raadpleging vond volledig online plaats.

Stap 4. Controle en opschonen

- Na het sluiten van de raadpleging zijn de data van het panel (de representatieve raadpleging) uitgebreid gecontroleerd en opgeschoond. Er zijn diverse redenen voor controle en, zo nodig, opschonen van de data:
 - Sommige deelnemers beginnen aan de raadpleging, maar verlaten deze voordat ze genoeg informatie hebben gegeven om te analyseren;
 - Sommige deelnemers beginnen aan de raadpleging, verlaten deze, en komen later voor een tweede keer terug, waardoor ze dubbel geregistreerd staan;
 - Sommige deelnemers maken een raadpleging dusdanig snel dat deze niet serieus ingevuld kan zijn en/of geven onzinantwoorden.
- We hebben alle deelnames aan de **representatieve raadpleging** gecontroleerd, handmatig dan wel automatisch. We beschrijven de belangrijkste controles:
 1. Is de keuzetaak van de PWE voltooid? Alle deelnames die de keuzetaak niet volledig hebben afgemaakt zijn niet meegenomen. Deze leveren geen bruikbare informatie.
 2. Hebben individuen vaker deelgenomen? Het is mogelijk om te zien of vanaf hetzelfde apparaat meerdere malen is deelgenomen aan de raadpleging (zonder te zien welk apparaat dit is). Indien slechts één van de deelnames een volledig ingevulde raadpleging betrof, hebben we alleen deze meegenomen. Indien dat niet zo was, hebben we deze deelnames (behalve de eerste) verwijderd om te voorkomen dat deze deelnemers dubbel meetellen.
 3. Is de PWE serieus ingevuld? Van de deelnemers die korter dan 5 minuten over de raadpleging deden, is nagegaan of ze de vragen rondom de keuzetaken serieus hebben ingevuld. De geschreven antwoorden zijn nagelopen. Wanneer zij in de open velden duidelijke onzin antwoorden invulden, zoals 'fef', 'A', 'like', etc én er zijn aanwijzingen in de kwantitatieve data dat de raadpleging niet serieus is ingevuld, dan zijn deze deelnemers ook verwijderd.
- We hebben alle deelnames aan de **open raadpleging** gecontroleerd, handmatig dan wel automatisch. We beschrijven de belangrijkste controles:
 1. Is de keuzetaak van de PWE voltooid? Alle deelnames die de keuzetaak niet volledig hebben afgemaakt zijn niet meegenomen. Deze leveren geen bruikbare informatie.
 2. Hebben individuen vaker deelgenomen? Het is mogelijk om te zien of vanaf hetzelfde apparaat meerdere malen is deelgenomen aan de raadpleging (zonder te zien welk apparaat dit is). Indien slechts één van de deelnames een volledig ingevulde raadpleging betrof, hebben we alleen deze meegenomen. Indien dat niet zo was, hebben we deze deelnames (behalve de eerste) verwijderd om te voorkomen dat deze deelnemers dubbel meetellen.
- Na deze kwaliteitscontroles resteerden uiteindelijk de data van 1.210 deelnemers aan de representatieve en 972 aan de open raadpleging.

Stap 5. Herwegen van de data

- De representatieve raadpleging is uitgevoerd met een betaald panel. Dat maakt het mogelijk gericht te sturen op bepaalde kenmerken van deelnemers waarvan we verwachten dat ze relevant zijn voor het advies dat ze geven. We willen namelijk dat de deelnemersgroep op die kenmerken heel erg lijkt op de populatie van Noord-Brabant. Omdat de samenstelling van de deelnemers iets afwijkt van de populatie, herwegen we de resultaten. Daardoor zijn de resultaten van de representatieve raadpleging daadwerkelijk representatief voor de bevolking van Noord-Brabant. Hoe werkt herwegen?
- Herwegen betekent dat we in de analyse meer gewicht hebben toegekend aan de antwoorden van deelnemers die ondervertegenwoordigd zijn in de steekproef en minder gewicht hebben toegekend aan de deelnemers die oververtegenwoordigd zijn. Daarbij zijn geen gegevens of antwoorden weggegooid.
- Kort gezegd hebben we het volgende gedaan:
 1. We delen de deelnemers op in drie groepen voor opleidingstype (laag/middelbaar/hog), drie groepen voor leeftijd (tot 44 jaar/45 tot 65 jaar/65 plus), twee groepen voor gender (vrouw/man) en twee groepen regio (HoWaBO-gebied/overig Noord-Brabant). Zo komen we in totaal op 36 groepen.
 2. We hebben de verdeling van de deelnemers over deze groepen vergeleken met de geschatte verdeling in de populatie van de provincie Noord-Brabant. We hebben hiervoor de methodiek multiplicatief wegen* gebruikt (ook wel 'raking' genoemd).
 3. We hebben een wegingsfactor gekoppeld aan elke groep. Deze wegingsfactor zorgt dat de antwoorden van een specifieke groep zwaarder tellen als er relatief weinig deelnemers in de groep zitten. En dat de antwoorden minder zwaar meetellen als er relatief veel deelnemers in deze groep zitten.

Stap 6. Schrijven van de rapportage

- De basis voor deze rapportage is de *kwantitatieve* analyse van deelnemers op de keuzetaak (schuifjes op de slider verzetten voor 6 opties) en de aanvullende stellingen.
- De kwantitatieve resultaten hebben we vervolgens van duiding voorzien op basis van een *kwantitatieve* analyse van de geschreven reacties van deelnemers. Hierbij analyseren wij honderden reacties en identificeren de meest voorkomende hoofdargumenten die deelnemers gebruiken om aan opties veel of weinig punten toe te kennen.
- In deze rapportage laten we citaten zien van deelnemers aan de raadpleging. Deze zijn geselecteerd zodat ze illustratief zijn voor de hoofdargumenten.
- Deze rapportage is opgesteld door Populytics.

Omgang met persoonsgegevens

- De vragen in deze raadpleging waren allen in overeenstemming met de privacywetgeving (Algemene verordening gegevensbescherming, AVG). Omdat de raadpleging anoniem is zijn de gegevens die we verzamelen geen persoonsgegevens. Dat betekent dat de AVG als uitgangspunt niet van toepassing is. Een anoniem onderzoek mag vragen stellen over leeftijd, geslacht en opleidingsniveau, en ook over bijvoorbeeld politieke voorkeur of religieuze gezindte, zonder dat de AVG van toepassing is.
- Ook in een anoniem onderzoek kan de AVG in sommige gevallen toch van toepassing zijn. Bijvoorbeeld als het antwoord op een vraag (of de antwoorden op een combinatie van vragen) herleidbaar is (zijn) tot een groep van drie huishoudens of minder. Dan is er sprake van een persoonsgegeven. In dat geval is de AVG van toepassing. Een voorbeeld is vragen naar postcode-4. Er zijn enkele postcode-4-gebieden waarin zich minder dan drie huishoudens bevinden.
- In deze raadpleging is geen gegeven, of combinatie van gegevens, verzameld die herleidbaar is (zijn) tot een groep van drie huishoudens of minder in Nederland.
- Elke deelnemer aan de raadpleging kon verder zelf bepalen welke informatie hij/zij wilde delen. Alle vragen over persoonlijke kenmerken in de raadpleging waren vrijwillig te beantwoorden (of over te slaan). Elke vraag bevatte daarbovenop ook de antwoordoptie 'zeg ik liever niet'.

populytics.nl